

ΑΘΗΝΑΙΩΝ.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ

Ἐκδιδόμενον δις τοῦ μηνός.

ΥΠΟ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΜΑΤΑΡΑΓΚΑ.

ΕΤΟΣ Α'. ΑΘΗΝΑΙ τὴν 20 Νοεμβρίου 1857. ΦΥΛΛ. 8

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΟΠΕΡΝΙΚΟΣ.

Δι' οὐδεμιᾶς ἄλλης ἐφαρμογῆς ἠδυνήθην νὰ εὕρω τοσοῦ-
του θαυμασίαν συμμετρίαν τοῦ κόσμου, τοσοῦτον ἄρ-
μονικὸν σύνδεσμον τῶν Οὐρανίων ὁδῶν, ἢ ὅτε εἴησα
ἐπὶ βασιλικῷ θρόνῳ ἐν τῇ μέσῳ τοῦ ὠραίου ναοῦ τῆς
φύσεως, τὸν Ἥλιον, τὸ φῶς τοῦ κόσμου (lucernam mundi)
ὑπεράνω τῆς ὅλης οἰκογενείας τῶν περιστρεφόμενων ἀ-
στέρων.

Κοπέρνικος.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς μεγάλης θρησκευτικῆς ἐπαναστάσεως
τοῦ Μέσου αἰῶνος, ἐπηκολούθησεν ἑτέρα μεγάλη εἰς τὸν ἀστρο-
νομικὸν κλάδον. Μεμακρυσμένος τοῦ ἐκ τῆς κινήσεως κονιορ-
τοῦ, καὶ εἰς ἐπισκοπὴν περιορίζων ἑαυτὸν, ὁ Κοπέρνικος ἀνε-
κάλυπτε τότε τὸ ἀληθὲς κοσμικὸν σύστημα. Τοιαύτη ἀνακάλ-
υψις οὐδεμίαν ἀναφορὰν εἶχε μὲ τὰ ἀξιόλογα καὶ ἱστορικὰ
συμβάντα τῆς Γερμανίας, οὔτε ὁ πατὴρ αὐτῆς εἶχε σχέσεις
μετὰ σοφοῦ τινος σωματείου ἢ μετὰ τινος ἐκ τῶν τότε γνω-
στῶν ἀστρονόμων.

Ὁ Νικόλαος Κοπέρνικος ἀθάνατος θεμελιωτὴς τῆς θεωρίας
τοῦ κόσμου, ἧτις προσέλαβε τὸ ὄνομά του, καὶ ἀναμορφωτὴς
τῆς κοινῆς ἀστρονομίας, ἐγεννήθη τὴν 19 Φεβρουαρίου 1473

(τρία ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ρεγιμοντάνου) εἰς τὴν ἀρχαίαν Γερμανικὴν πόλιν **Thorn**, πρὸς τὴν δυτικὴν Πρωσσίαν, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τῆς Βιστόλης (**Vistola**) περιφόμενου ποτέ διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὰ ἐπιστημονικὰ καταστήματά της, ἄτινα προσείλκον σπουδαστὰς ἔκ τε τῆς Πολωνίας, Σλεσίας, Οὐγγαρίας καὶ Τρασυλβανίας. Ὁ πατὴρ τοῦ μεγάλου ἀστρονόμου ἦτον ἔμπορος εἰς **Thorn**, καὶ εἶχε τέσσαρα υἱοὺς, ὧν μεγαλύτερος ἦτον ὁ Ἀνδρέας ὁ Κανονικός, καὶ νεώτερος ὁ Νικόλαος, ὁ περιφημὸς οὗτος ἐπιστήμων. Ἡ μήτηρ αὐτῶν ἑκαλεῖτο **Βαρβάρα** καὶ ἀνήκειν εἰς τὴν ἀρχαιοτάτην καὶ περιφανῆ οἰκογένειαν **Watzelrode**.

Ὁ Κοπέρνικος ἐσπούδασεν οἰκάδε τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Λατινικὴν γλῶσσαν, ἔπειτα εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Κρακοβίας, ὅπου, ὡς δεκνύουσι τὰ συγγράμματά του, ἀπέκτησεν ἀκριβῆ γνῶσιν τῶν κλασσικῶν, καὶ ἐσπούδασε προσέτι τὴν φιλοσοφίαν καὶ ἰατρικὴν, εἰς ἣν τελευταῖον ἀνηγορεύθη διδάκτωρ. Ὁ πατὴρ του ἐπεθύμει νὰ τὸν καταστήσῃ ἰατρὸν ἀλλ' ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας ὁ Νικόλαος ἠσθάνθη κλίσιν εἰς τὰ μαθηματικά καὶ διὰ τοῦτο παρευρίσκειτο ἀδιαλείπτως εἰς τὰς παραδόσεις τοῦ Ἀλβέρτου **Bendzensky**, καθηγητοῦ τῶν μαθηματικῶν καὶ τῆς Ἀστρονομίας. Οὗτος, βλέπων εἰς τὸν Κοπέρνικον οὐχὶ κοινούς τρόπους, ἐξοικειώθη μετ' αὐτοῦ καὶ ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος, ὅστις ἐξήναψεν εἰς τὴν ψυχὴν του τὸν πόθον ἐκεῖνον διὰ τὴν ἀστρονομίαν, ὥστε τὴν κατέστησεν εἰς αὐτὸν τὴν κυρίαν του ἐνασχόλησιν. Ἔτερον κέντρον πρὸς τὴν τοιαύτην σπουδὴν ὑπῆρξε διὰ τὸν Κοπέρνικον ἡ φήμη τοῦ μαθηματικοῦ Ἰωάννου Μύλλερ, γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα **Regiomontano**, καθὼς ἐπίσης ἡ συναναστροφὴ καὶ ἡ ἀντιζήτησις μετ' ἄλλων νέων φίλων του, οἵτινες ὑπερηγάπων τὰς αὐτὰς ἐπιστήμας. Τὴν θερμὴν καὶ ἀνήσυχον τοῦ Κοπέρνικου ψυχὴν ἐξέπληξε ζωηρῶς, πρὸ πάντων ὁ βίος τοῦ **Regiomontano**, ὅστις εἶχε παρατηρήσει καὶ γνωρίζει τοὺς Οὐρανούς ἀκριβέστερον πάντων τῶν

προγενεστέρων του· ὅστις προσελήθη εἰς τὴν ῥώμην, ἵνα διδάξῃ τὴν ἐπιστήμην του, καὶ ὅστις ἔνεκα τῆς ἰκανότητός του, ἐτιμήθη διὰ τάφου εἰς τὸ Πάνθειον. Ὁ **Regiomontano**, ὑπῆρξεν ὁ τύπος, ὃν ἠκολούθησεν εἰς τὴν περιλμμένην του ἐπιστήμην, ἧς ἡ ἀναμόρφωσις τῷ ἐφαινότο τὸ ὠριότερον ὄριον τῆς ζωῆς του. Τὸ ἔργον, ὡς πᾶς τις βλέπει, ἦτο βαρὺ· ἐπειδὴ ὁ **Ρεγιμοντάνος** ὅστις (ὅπερ ἐγίνωσκεν ὁ Κοπέρνικος) ἀπέδειξε τοσοῦτον πρῶτον μεγαλοφυῆαν, ὥστε δωδεκαετῆς ἐθεωρήθη ἰκανὸς νὰ φοιτᾷ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Λειψίας, καὶ ἐξελθὼν ἐξ αὐτοῦ δεκαπενταετῆς, νὰ πορευθῇ εἰς Βιέννην πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἀστρονομικῶν του σπουδῶν, μετ' οὗ πολὺ συνειργάζετο μετὰ τοῦ διδασκάλου του πρὸς κοινὸν σκοπὸν οὕτως ὥστε εἶναι ἀμφίβολον μέχρι τοῦδε εἰς τίνα τῶν δύο ἀνήκει βεβαίως ἡ ἰδέα τοῦ νὰ θεωρηθῇ ὁ Οὐρανὸς ὡς χρονόμετρον, καὶ νὰ ὀρισθῇ ἐκ τῶν κινήσεών του ὁ ἀληθὴς χρόνος τῶν παρατηρήσεων. Ἐκτὸς τῆς Ἀστρονομίας ὁ Κοπέρνικος ἐσπούδασεν ἐπιμελῶς τὴν σκηνογραφίαν, καὶ ἐπειδὴ κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους διελογίζετο ὁδοιπορίαν τινὰ εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐνόμισεν ὠφέλιμον νὰ ἐνασχοληθῇ προσέτι εἰς τὴν ζωγραφικὴν.

Ἐπιστρέψας ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου διέμεινεν ἐπὶ μικρὸν εἰς τὸ **Thorn**, καὶ κατὰ τὸ 1495 (εἴκοσι τριῶν ἐτῶν ὧν) ἐπορεύθη εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἧτις πρὸ μικροῦ χρόνου ἦτο καθέδρα πάσης τέχνης καὶ ἐπιστήμης καὶ ὅπου τότε ἔθαλλε πᾶσα εὐγενὴς σπουδὴ. Ἐκεντᾶτο ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ ἴδῃ τὴν ὠριωτάτην Ἰταλικὴν χώραν καὶ τοὺς ἐκ τῆς τέχνης θησαυρούς της, ἀλλὰ πρὸ πάντων διελογίζετο τὴν ἐπιστημονικὴν τελειοποίησίν του, ἣν ἠδύνατο ν' ἀποκτήσῃ. Κατ' ἀρχὰς ὁ Κοπέρνικος διέμεινέ τινα χρόνον εἰς τὴν Βολωνίαν, ἵνα σπουδάσῃ τὴν ἀστρονομίαν ὑπὸ τὸν περιφημον τότε ἀστρονόμον Δομένικον **Μαρίαν**, τὸν ἐκ **Φεβέρρας**, ὅστις πρὸ 12 ἐτῶν μετ' ἐπιτυχίας ἐδίδασκεν. Ἐντὸς ὀλίγου ἀπέκτησε τοσοῦτον στενὰς σχέσεις μετὰ τοῦ ἐπιστήμονος ἐκείνου, ὥστε τῷ ἐγένετο συμβοηθὴς,

καίτοι μαθητής, και ἀμφότεροι ἐξηκολούθουν ὁμοῦ παρατηρήσεις και θεωρητικὰς ἐρεῦνας.

Μετὰ ταῦτα ἐλθὼν εἰς Ῥώμην, ἐν μικρῷ διαστήματι χρόνου τοσαύτην φήμην ἀπέκτησεν, ὥστε παρὰ πάντων ὑπελύπετο ὡς πρότερον ὁ Ῥεγιομοντάνος, και παρεχωρήθη αὐτῷ ἔδρα πρὸς παράδοσιν μαθηματικῶν· ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρετήρησε σεληνιακὴν ἔκλειψιν κατὰ τὸ 1500. Ὁ ἐπίσκοπος Fossombona, ὅστις πρῶτος ἐσυμβούλευσε τὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ ἡμερολογίου (καλανδαρίου) κατέφυγεν εἰς τὴν ὑποστήριξιν τοῦ Κοπερνίκου διὰ τὸ ἔργον τοῦτο. Οὗτος δὲ ὦριτε τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους, τοῦ μηνός, και ἐτέρων κινήσεων τοῦ Ἡλίου και τῆς Σελήνης, ὧν ἐφαίνετο ἀναγκαία ἡ γνῶσις· ἀλλ' ἀπεσύρθη ταχέως, βλέπων ὅτι τοιαῦτα ἔργα ἠδύναντο νὰ βλάψωσι τὰς ἀνακαλύψεις, αἵτινες ἤρχιζον ἤδη ν' ἀναφάνωνται εἰς τὴν ψυχὴν του. Ὡς εἰς τὴν Βολωνίαν, ἐπίσης και εἰς τὴν Ῥώμην ἐξετέλεσε πολλάς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις, αἵτινες ὑπῆρξαν βάσεις μελλουσῶν ἐρευνῶν. Δυστυχῶς ὁμως λιπίουσι ἀκριβεῖς πληροφορίαι ἐπὶ τῆς περιόδου ταύτης τῆς ζωῆς του. Ἀρκεῖ ἐν τούτοις νὰ γνωρίζωμεν ὅτι ὑπῆρξεν ἀείποτε ὁ αὐτός· ἴσως οὐδεὶς κατὰ τὸ πνεῦμα ὑπῆρξεν ὀλιγώτερον μάταιος αὐτοῦ· ὅπως δὲ ἦτο ὁμως ἀπὸ τῆς φήμης ἱκανὴν νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν μᾶλλον φιλόδοξον. Συνήθως μόνον οἱ φίλοι του ἐγνώριζον πόσον ὁ ἀκούραστος Κοπερνίκος εἰργάσθη διὰ τὴν ἐπιστήμην· ὅθεν εἰς αὐτοὺς κατ' ἀρχὰς ἐχρεώσται πως μέρος τῆς δόξης του. Τελευταῖον αἱ ἀθάνατοὶ του σπουδαὶ ἐπὶ τῆς τάξεως τοῦ Πλανητικοῦ συστήματος ἀνεκαλύφθησαν κατὰ πρῶτον ὑπὸ τινος τῶν φίλων του.

Ἐντεῦθεν, μετὰ τινα ἔτη ὁ Κοπερνίκος ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του, κατὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοῦ Ἐπισκόπου τῆς Ἑρμελανδίας, θεοῦ του, ὅστις εἶχε δώσει εἰς αὐτὸν κατὰ τὸ 1499 μίαν ἐπισκοπὴν εἰς τὴν μικρὴν πόλιν Frauenburg, ὅπου ἐξηκολούθητεν ἐν εἰρηνικῇ ἐρημίᾳ τὰς ἀστρονομικὰς του

σπουδὰς. Ἐκτὸς τούτου ὁ ἄρχων τοῦ Thorn τὸν ὠνόμασε μέγαν ἐφημέριον παρὰ τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου. Κατὰ πρῶτον ἡ ὑπηρεσία αὕτη, δὲν τῷ παρεχώρει, ὡς φαίνεται, ἀρκετὸν χρόνον, ὅπως ἀφιερῶθῃ εἰς τὰς μαθηματικὰς του μελέτας· ὡς ὦν περιπεπλεγμένος μετὰ τῆς Τευτονικῆς τάξεως διὰ τὰς ἐριδας τῆς μητροπολεὸς του· διὰ τὸν θαρράλεον δὲ τρόπον, ὃν ἐπεδείκνυεν εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῶν δικαίων τῆς ἀρχῆς, εἰς τὴν ἀνῆκε ἐσταυρίσθη διὰ λιβέλλου. Ἀλλ' ὅτε ἠδυνήθη νὰ λάβῃ ὀλίγην ἡσυχίαν, προσεκολλήθη εἰς τρία πράγματα· νὰ διαμένῃ ὅσον τὸ δυνατόν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, νὰ βοηθῇ τοὺς πτωχοὺς μετὰ τὴν πτωχικὴν κατάστασίν του, και νὰ ἀφιερῶνῃ εἰς τὰς σπουδὰς τὸν ὑπολειπόμενον χρόνον. Ὁ Κοπερνίκος, χωρὶς νὰ ἐπαγγέλλεται ἰδίως τὸν ἰατρὸν, ἐν τούτοις τοσοῦτον μεγάλην φήμην ἀπέκτησε διὰ τῶν εὐτυχῶν θεραπειῶν του, ὥστε εἰς κατεπειγούσας περιστάσεις προσεκληθῆ εἰς Königsberg, εἰς τὴν αὐλήν. Εἰς τοὺς πτωχοὺς ἐδίδε δωρεὰν τὰ φάρμακα, παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου παρασκευαζόμενα.

Ἐκεῖ, εἰς τὴν μεμονωμένην κατοικίαν του, ἐν τῷ μέσῳ ἐρήμου ἀρκτικῆς φύσεως, ὁ ἡμέτερος ἀστρονόμος περιεπλανήθη διὰ τοῦ βλέμματος μετὰ τριάκοντα ἐτῶν σπουδὰς και σιωπηλὰς ἀγρυπνίας, καθ' ὅλας τὰς εὐρείας χώρας τοῦ στερεώματος. Μόνον δὲ ὅποτε ἡ ἀνάγκη τὸν ἐβίαζεν ἐλάμβανε μέρος εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς Ἐπισκοπῆς, και ὅτε μάλιστα ὑπῆρχεν ἀνάγκη τῆς συμβουλῆς του ἢ τῆς προσπαθείας του. Οἱ κανονικοὶ πιστεύοντες εἰς τὴν φρόνησιν και ὀξυνοίαν του, τὸν ἀπέστειλον ὁμοφώνως εἰς τὴν Δίαιταν τοῦ Graudenz, ὅπου μετὰ τῶν ἄλλων, ὤφειλε νὰ κανονισθῇ τὸ σύστημα τῶν χρημάτων (monetario).

Οὗτος δὲ κατεσκεύασε πίνακα ἐξισώσεως· και ἀναγωγῆς τῆς ἀξίας παντὸς τοῦ ἐν χρήσει εἰς τὰς διαφόρους ἐπαρχίας τοῦ βασιλείου χρηματικοῦ, ἐξ οὗ (πίνακος) μετὰ ταῦτα ὠφελήθη. Ἡ ἐπισκοπικὴ ἔδρα πολλάκις κατὰ τὸν βίον του

ὑπῆρξε κενή, καὶ τότε ὤφειλε μάλιστα νὰ συνεργῆ, καίτοι δυσαρεστούμενος, πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ τάγματός του, ἐπιμελούμενος τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ γενικοῦ ἐφημερίου, καὶ διοικητοῦ τῆς περιουσίας τῆς ἐπισκοπῆς· καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις ἐνέργει μετὰ δικαιοσύνης, καὶ ἐν ἀνάγκῃ, μετὰ σοβαρότητος καὶ ἐνεργείας. Ἐχων τοιαῦτα βάρη, ὁ Κοπέρνικος ἔδωσε τεκμήρια θάρρους, σταθερότητος καὶ πίστεως πρὸς τὰ χρέη του, ἀμεριμνῶν περὶ τῆς μετ' αὐτοῦ ἔχθρας τοῦ Τευτονικοῦ τάγματος· ἐπέτυχε παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας διαταγὴν, δι' ἧς οἱ Ἰππῶται οὗτοι ὑπεχρεώθησαν νὰ ἀποδώσωσι τὰ ἐκκλησιαστικά κτήματα, ἅπερ οἰκειοποιήθησαν. Τοῦτο ἀρκεῖ νὰ δεῖξῃ, ὅτι ὁ Κοπέρνικος, καίτοι κλίων μᾶλλον εἰς τὸν θεωρητικὸν ἢ τὸν πρακτικὸν βίον, ἐν τούτοις ὁσάκις ἐπρόκειτο περὶ ἐργασίας, δὲν ἀπεχώρει δειλῶς, ἀλλὰ προήρχετο μετὰ φρονήσεως καὶ σταθερότητος καὶ εἰς τὰ ἔργα τῆς πρακτικῆς ζωῆς.

Τὸ μέγα τοῦ Λουθήρου σχίσμα, οὗ ὑπῆρξε θεατῆς οὐδὲν ἐπισητὸν ἀποτέλεσμα ἐπροξένησεν ἐπ' αὐτοῦ. Καίτοι ζωηρῶς ἐπιθυμῶν τὴν προόδον τῆς Ἐκκλησίας, ὅμως, δὲν ἐπεδοκίμαζε τὴν νέαν πίστιν, καὶ διέμεινε κανονικὸς Καθολικὸς Ῥωμαῖος, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ ἀντιπολεμῆ τοὺς ἀναμορφωτάς, καὶ ν' ἀποφεύγῃ τὴν συγκοινωνίαν των.

Ὁ Κοπέρνικος κατεσκεύασε καὶ τινὰς μεγάλας μηχανάς, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ὑδραγωγούς, τινὰς, ὧν ὁ εἶς, ὅστις ὀδηγεῖ τὸ ὕδωρ εἰς τὸν μύλον τοῦ Grandenz, εἰσέτι διατηρεῖται, καὶ εἰς ἕτερο, μόνος (εἰς Frauenburg) εἰς μικρὸν μέρος.

Ἄλλ' ἔλθωμεν εἰς τὰ μᾶλλον ἄξια λόγου, ἦτοι εἰς τὰς ἀστρονομικὰς του ἀνακαλύψεις. Κατὰ τὸν δεῦτερον αἰῶνα τῆς κοινῆς χρονολογίας, ἡ κοσμικὴ διαταξίς, ἣτις εἶχε λάβῃ τὸ ὄνομα τοῦ Πτολεμαίου, κατὰ τὸν ὅποιον ἡ γῆ, μεγάλη, ἀργή καὶ ῥαθυμὸς, ὤφειλε νὰ διχμενῆ εἰς ἀπόλυτον ἡρεμίαν, καὶ ἡ Σελήνη, ὁ Ἔρμης, ἡ Ἀφροδίτη, ὁ Ἥλιος, ὁ Ἄρης, ὁ Ζεὺς, ὁ Πο-

σειδῶν καὶ οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες νὰ κινῶνται περὶ αὐτῆς ὡς περὶ κέντρον· τοιαύτη διατάξις, λέγομεν, ὑπῆρχεν ἐκτατυλιγμένη, ἂν οὐχὶ ἐρευρημένη. Τὸ σύστημα τοῦ Πτολεμαίου, μὲθ' ὅλας τὰς γενομένας ἐπ' αὐτοῦ προσθήκας, ἐπεκράτησε μόνον 14 αἰῶνας, ἂν καὶ, μάλιστα εἰς τὴν Δύσιν, διεκρίνετο ἡ μεγίστη ἐκείνη ἔλλειψις τῆς ἀπλότητος, ὑποδεικνυομένη παρὰ τοῦ ἰδίου συγγραφέως, ὡς ἐξάγεται ἐκ τινος τεμαχίου τοῦ συγγραμμάτων του. Αὐτὸς οὗτος ὁ Κοπέρνικος διηγεῖται, εἰς τὴν πρὸς τὸν Πάπαν Παῦλον τρίτον ἀφιέρωσιν τοῦ ἔργου του περὶ τῆς περιστροφῆς τῶν Οὐρανίων σωμάτων (De revolutionibus corporum coelestium) τὴν ἀρχὴν τῶν νέων του ἐρευνῶν. Ἀναφέρομεν σχεδὸν κατὰ λέξιν τὸ ἀκόλουθον τεμάχιον, ἐν ᾧ θαυμασίως ἐκτίθησι πόσον βαθῆς ἦτο καταπεισμένος περὶ τῆς ἀληθείας τῶν διδασκαλιῶν του καὶ πῶς κατέστη ἐλεύθερος κῆρυξ, καὶ συνάμα περιεσκεμμένος· « Πареκινήθην εἰς τὸ νὰ δεῖξω τὰς κινήσεις τῶν Οὐρανίων σωμάτων κατὰ τρόπον διάφορον τοῦ συνήθους, ἐκ τοῦ ὅτι οἱ συγγραφεῖς τοιούτων ἀναπτύξεων, δὲν ἐσυμφώνουν μετὰ τῶν. Ὁ μὲν ἐξέθετε κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον, ὁ δὲ κατ' ἄλλον, καὶ οὐδεὶς ἐσαρῆνιζεν ἐντελῶς τὸ φαινόμενον. Ἐὰν ἐπὶ μίαν στιγμήν τὸ πρᾶγμα ἐφάνετο καλόν, εἰς ἑτέραν ἐπιλήψιμον. Τί λέγω; Οὔτε αὐτὴ διετηρεῖτο πιστῶς ἢ προσδεχομένη ἀρχή. Ὁθεν ἦτον ἐπίσης ἀδύνατον νὰ συλλάβῃ τις μορφήν τινὰ σταθεράν, συμμετρικὴν. Ὁμοίαζεν αὕτη μᾶλλον πρὸς τὴν εἰκόνα ἀνθρώπου, οὗτινος οἱ μὲν πόδες καὶ αἱ χεῖρες ἀπεσπάσθησαν παρὰ τούτου, οἱ βραχίονες καὶ τὰ λοιπὰ μέλη παρ' ἐκείνου, ἀλλ' οὐδὲν μέρος ἦτο σύμφωνον μετὰ τὸ ἕτερον, καὶ τούτου ἕνεκα ἐφάνετο μᾶλλον τέρας ἢ κανονικὴ μορφή. Ἀκολουθῶν τις τὴν σειρὰν τῶν συνειθιζομένων πρὸς τούτο συμπροσμάτων, εὐρίσκει ὅτε κενὰ καὶ ὅτε πράγματα ὅλω· διάφορα. Ἀλλὰ, καὶ ἂν ἀπασαι αἱ ὑποσχέσεις, ὑπῆρχον ἀληθεῖς, ἡ πεῖρα ὤφειλε προσέτι νὰ βεβαιώσῃ πάσας τὰς πιθανὰς συνεπειάς· ὅπερ δὲν συμβαίνει.

Ἄφου ἐποίησα ἱκανὴν μελέτην ἐπὶ τῆς ἀβεβαιότητος τῆς ἐπιστήμης ταύτης, ἐσυλλογίσθην ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἀνῆρῆνεν εὐτυχῶς τὰ τοσαῦτα πράγματα, κατέχει εἰσέτι συλλήψεις, τοσοῦτον ἐπισφαλεῖς περὶ τῆς μεγάλης κοσμικῆς μηχανῆς, διατεθειμένης δι' αὐτὸν ὑπὸ τοῦ ὑψίστου καὶ σοφωτάτου Τεχνίτου, ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ τῆς τάξεως αὐτῆς. Τοιαῦτα ἔχων κατὰ νοῦν ἠρξάμην ν' ἀναγινώσκω ὅσα συγγράμματα τῶν ἀρχαίων ἠδυνάμην νὰ συλλέξω, ἵνα ἴδω ἐάν τις ἐξ αὐτῶν ἐσυλλογίσθη ποτὲ ἐπὶ τοῦ τοιοῦτου ἀντικειμένου διαφώρως τῶν φιλοσόφων, οἵτινες ἐδίδασκον δημοσίως εἰς τὰ σχολεῖα τὰς διδασκαλίας ταύτας. »
(ἀκολουθεῖ)

ΣΑΤΩΒΡΙΑΝΔΟΥ

ΔΙΑΘΕΣΙΣ

ΤΟΥ ΑΠΟΛΕΣΘΕΝΤΟΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥ.

Τί εἶπω μὴ λεχθὲν περὶ τοῦ Ἀπολεσθέντος Παραδείσου; χιλιάκις ἀνέφερον τὰς ὑψηλὰς ἐκείνας περιγραφὰς, τοὺς λόγους, τὰς μάχαις, τὴν πτώσιν τῶν Ἀγγέλων, καὶ τὸν Ἄδην ἐκείνον, ὅστις ἤθελε φύγει ἐκπεπληγμένος, ἀν' ὁ θεὸς δὲν εἶχε τοσοῦτον βαθέως ἐνσκάψει τὴν ἄβυσσον αὐτοῦ. Κατ' ἐξοχὴν ἄρα θέλω πραγματευθῆ περὶ τῆς γενικῆς συνθέσεως τοῦ ἔργου διὰ νὰ ἀποδείξω μὲ ὁποῖαν τέχνην εἶναι διεσκευασμένον.

Ὁ Σατὰν ἐξηγέρθη ἐν μέσῳ τῆς πυρώδους λίμνης (καὶ ὁποῖα ἐξέγερσις!) Συνάγει τὸ συμβούλιον τῶν τιμωρηθέντων ταγμάτων. Ἀναμιμνήσκει εἰς τοὺς συναδέλφους τῆς δυστυχίας καὶ παρακοῆς του, ἀρχαῖον χρησμὸν ἀναγγέλλοντα τὴν γέννησιν νέου κόσμου, τὴν πλάσιν νέου γένους, σχηματιζομένου ἐπὶ σκοπῷ νὰ πληρώσῃ τὸ ἐναπομείναν κενὸν ἐκ τῶν πεπτωκότων ἀγγέλων. Πρᾶγμα φοβερόν! εἰς τὸν ἄδην κατὰ πρῶτον ἀκούεται προφερόμενον τὸ ὄνομα τοῦ ἈΝΘΡΩΠΟΥ.

Ὁ Σατὰν προβάλλει νὰ ὑπάγωσιν εἰς ἀνέυρσιν τοῦ ἀγνώστου τούτου κόσμου, νὰ τὸν κατατρέψωσιν ἢ διαφθείρωσιν. Ἀναχωρεῖ, ἐξερευνᾷ τὸν ἄδην, συναντᾷ τὸ Ἄμάρτημα καὶ τὸν Θάνατον, ἀνοίγει τῆς ἀβύσσου τὰς πύλας, διέρχεται τὸ χάος, ἀνακαλύπτει τὴν κτίσιν, κατέροχεται εἰς τὸν ἥλιον, φθάνει ἐπὶ τῆς γῆς, βλέπει τοὺς προπάτορας ἡμῶν εἰς Ἐδὲμ, θέλγεται ἐκ τῆς ὠραιότητος καὶ ἀφελείας αὐτῶν, καὶ διὰ τῶν ἐλέγχων καὶ τῆς συγκινήσεώς του χορηγεῖ ἰδέαν ἀνεκλάλητον τῆς φύσεως καὶ εὐδαιμονίας τῶν. Ὁ Θεὸς διορᾷ ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ οὐρανοῦ, προλέγει τὴν ἀσθένειαν τοῦ ἀνθρώπου, ἀναγγέλλει τὴν ὀλοσχερῆ αὐτοῦ ἀπώλειαν, ἐάν μὴ τις παρουσιαζόμενος γίνῃ ἐγγυητὴς καὶ ἀποθάνῃ ὑπὲρ αὐτοῦ. Σιγῶντος τοῦ οὐρανοῦ μόνο: ὁ Υἱὸς λαμβάνει τὸν λόγον καὶ προσφέρει ἑαυτὸν θύμα. Τὸ σφάγιον γίνεταί ἀποδεκτὸν καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐξαγοράζεται πρὶν ἢ πέσῃ.

Ὁ Παντοδύναμος ἀποστέλλει τὸν Ῥαφαὴλ ἵνα προἰδεῖσῃ τοὺς προπάτορας ἡμῶν περὶ τῆς ἀφίξεως καὶ τῶν σχεδίων τοῦ ἐχθροῦ του. Ὁ Οὐράνιος Ἄγγελος ἀφηγεῖται τῷ Ἀδάμ τὴν τῶν Ἀγγέλων ἀποστασίαν συμβᾶσιν, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ΠΑΤΗΡ ἀνήγγειλεν ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ ἀγίου ὄρους ὅτι εἶχε γεννήσει τὸν Υἱὸν του καὶ ἀνετίθει πᾶσαν δύναμιν εἰς αὐτόν. Ὁ τύφος καὶ ὁ φθόνος τοῦ Σατὰν ἐκκαυθέντα ἐκ τῆς διακηρύξεως ταύτης τὸν παρασύρουν εἰς τὴν μάχην· ἠττηθεὶς μετὰ τῶν ταγμάτων του κρημνίζεται εἰς τὸν ἄδην. Ὁ Μίλτων δὲν εἶχε παντάπασι διδόμενα διὰ νὰ εὕρῃ τὸ αἷτιον τῆς ἀποστασίας τοῦ Σατὰν, ἐγένετο χρεῖα νὰ ἐξαγάγῃ τὰ πάντα ἐκ τῆς μεγαλοφυΐας του· οὕτω διὰ τῆς τέχνης μεγάλου διδασκάλου γνωστοποιεῖ ὅτι προηγήθη τῆς ἐνάρξεως τοῦ ποιήματος. Ὁ Ῥαφαὴλ διηγεῖται πρὸς τούτοις εἰς τὸν Ἀδάμ τὸ ἔργον τῶν ἐξ ἡμερῶν. Ὁ Ἀδάμ διηγεῖται καὶ οὗτος εἰς τὸν Ῥαφαὴλ τὴν πλάσιν ἑαυτοῦ. Ὁ ἄγγελος ἐπιστρέφει εἰς τὸν οὐρανόν. Ἡ Εὐὰ ἐξαπατᾶται, γέυεται τοῦ καρποῦ, καὶ παρασύρει τὸν Ἀδάμ εἰς τὴν πτώσιν τῆς.

Ἐν τῷ δεκάτῳ βιβλίῳ ἐπαναφαίνονται ὅλα τὰ πρόσωπα, ἔρχονται να ὑποστῶσι τὴν τύχην των. Ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ καὶ δωδεκάτῳ ὁ Ἄδὰμ βλέπει τὰ ἐπακόλουθα τοῦ ἀμαρτήματός του, καὶ πᾶν ὅ,τι θέλει συμβῆ μέχρι τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Υἱὸς ὀφείλει θυσιαζόμενος νὰ ἐξαγοράσῃ τὸν ἀνθρώπον. Ὁ Υἱὸς εἶναι ἐν τῶν προσώπων τοῦ ποιήματος. Διὰ τινος ὀπτασίας μένει μόνος καὶ ὁ τελευταῖος ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὅπως ἐκπληρώσῃ ἐν τῷ μονολόγιῳ τοῦ σταυροῦ τὸ ὀριστικὸν ἔργον· Τετέλεσται. (consumatum est.)

Ἰδοὺ τὸ ἔργον ἐν τῇ ἀπλότητι αὐτοῦ. Τὰ γεγονότα καὶ αἱ ἀρηγήσεις ἀπ' ἀλλήλων γινώσκονται. Διέρχεται τις τὸν ἄδην, τὸ χῶρος, τὸν οὐρανὸν, τὴν γῆν, τὴν αἰωνιότητα, τὸν χρόνον, ἐν μέσῳ βλαστημιῶν καὶ ἀσμάτων, βασάνων καὶ ἀγαλλιᾶσεων· περιφέρεται τις εἰς ταῦτα τὰ ἄπειρα, φυσικώτατα, χωρὶς νὰ τὸ ἀναλογισθῆ, χωρὶς νὰ αἰσθανθῆ κίνησιν τινα, χωρὶς νὰ ἀμφιβαλῆ καθ' ἑαυτὸν περὶ τῶν ἀγώνων, οἵτινες ἐχρυσίσθησαν ἵνα μετενεχθῆ εἰς τοσοῦτον ὕψος ἐπὶ ἀπειρίων πτερύγων, ἵνα διαπλάσῃ τοιοῦτον σύμπαν.

Ἡ παρατήρησις αὕτη ὡς πρὸς τὴν τελευταίαν παρουσίαν τοῦ υἱοῦ δεικνύει, παρὰ τὴν γνώμην κριτικῶν τινῶν, ὅτι ὁ Μίλτων κακῶς ἤθελε πράξει ἀποκόπτων τὰ δύο τελευταῖα βιβλία. Τὰ βιβλία ταῦτα, ἅτινα θεωροῦσιν, ἀγνοῶ διατί, ὡς τὰ ἀσθενέστατα τοῦ ποιήματος, εἶσι κατ' ἐμὲ ἐπίσης ὡραῖα. ἔχουσι μάλιστᾳ ἀνθρώπινον ἐνδιαφέρον, οὐτινος στεροῦνται τὰ πρῶτα. Ὁ μέγιστος τῶν ποιητῶν ὑπάρχων, καθίσταται ὁ συγγραφεὺς ὁ μέγιστος ἱστορικός, μὴ παύων τοῦ νὰ ᾔσῃ συνάμα ποιητής. Ὁ Μιχαὴλ ἀναγγέλλει εἰς τοὺς πρώτους γεννήτορας ἡμῶν ὅτι πρέπει νὰ ἐξέλθωσι τοῦ παραδείσου. Ἡ Εὐὰ κλαίει, ἀπελπίζεται ἐγκαταλιμπίνουσα τὰ ἄνθη τῆς. « Ὡ! ἄνθη, λέγει, εἶνε πάντα ἐλάττω παρ' ἐμοῦ τὰ ὀνόματά Σα; » ἡ ἰδέα θελξί-
μοι, ἢν ἐπίστευσαν ὡς ἀνήκουσταν εἶς τινα τελευταῖον γερ-
μανὸν ποιητὴν, καὶ ἦτις ὅμως δὲν εἶναι ἢ μία τῶν καλ-

λωνῶν ἐκείνων, ἐξ ὧν τὰ συγγράμματα τοῦ Μίλτωνος βρίθουσιν. Ὁ Ἄδὰμ ὡσαύτως μεμψιμοιρεῖ, ἀλλὰ ὅτι ἐγκαταλείπει τοὺς τόπους οὓς ὁ Θεὸς κατήξιώσε νὰ τιμῆσῃ διὰ τῆς παρουσίας του. « Ἦδυνάμην, λέγει, νὰ εἶπω εἰς τὰ τέκνα μου ἐπὶ τοῦ ὄρους [ἐκείνου] μοὶ ἐπεφάνη ὑπὸ τὸ δένδρον τοῦτο ἐγένετο ὄρατός εἰς τὰ ὄμματά μου· μεταξὺ τῶν ψευκῶν αὐτῶν διήκουσα τῆς φωνῆς του· εἰς τὸ χεῖλος τῆς πηγῆς αὐταῖς ἐνωμίλισα μετ' αὐτοῦ ».

Ἡ τοῦ Θεοῦ αὕτη ἰδέα, ὑφ' ἧς ὁ ἄνθρωπος ἱκυριεύεται ἐν τῷ ἀπολεισθέντι παραδείσῳ, ἔχει μέγα τι ὕψος. Ἡ Εὐὰ γεννωμένη εἰς τὴν ζωὴν, δὲν ἀσχολεῖται εἰμὴ εἰς τὴν ὠραιότητα ἑαυτῆς καὶ διὰ μέσου μόνου τοῦ ἀνδρὸς διορᾷ τὸν Θεόν. Ὁ Ἄδὰμ ἅμα πλασθεὶς, μιντεύων ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ πλασθῆ μόνος, ζητεῖ καὶ παρακαλεῖ παραυτίκα τὸν πλάστην του.

Ἡ Εὐὰ διατελεῖ κοιμημένη εἰς τοὺς πόδας τοῦ ὄρους. Ὁ Μιχαὴλ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ αὐτοῦ ὄρους δεικνύει εἰς τὸν Ἄδὰμ, ἐν ὀπτασίᾳ, ὅλην τὴν γενεάν αὐτοῦ. Τότε ἐκτυλίσσεται ἡ Βίβλος. Ἐν πρώτοις ἔρχεται ἡ ἱστορία τοῦ Κάϊν καὶ Ἄβελ. « Ὡ! κύριε, ἀνακράζει ὁ Ἄδὰμ πρὸς τὸν Ἄγγελον, βλέπων τὸν Ἄβελ πίπτοντα, αὐτὸς εἶναι ὁ θάνατος! διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης θέλω ἐπιστρέψαι εἰς τὴν γενέθλιον κόνιν μου; » Παρατηρητέον ὅτι ἐν τῇ Γραφῇ οὐδεὶς γίνεται πλέον λόγος περὶ τοῦ Ἄδὰμ μετὰ τὴν πτώσιν του. Βαθεῖα σιγὴ ἐκτείνεται μεταξὺ τοῦ ἀμαρτηματός του καὶ τοῦ θανάτου του· ἐπὶ ἑνεακότιστα τριάκοντα ἔτη φαίνεται ὅτι τὸ ἀνθρώπινον γένος, οἱ δυστυχεῖς αὐτοῦ ἀπόγονοι, δὲν ἀπετόλμησαν νὰ ὀμιλήσωσι περὶ αὐτοῦ. Αὐτὸς ὁ ἅγιος Παῦλος δὲν τὸν ὀνομάζει μεταξὺ τῶν ἐν πίστει βεβιωκότων ἁγίων. Ὁ Ἀπόστολος δὲν ἀρχεῖται τοῦ καταλόγου ἢ ἀπὸ τοῦ Ἄβελ. Ὁ Ἄδὰμ ἐκλωμβάνεται ὡς ὁ ἀρχηγὸς τοῦ θανάτου, καθότι πάντες οἱ ἄνθρωποι ἀπέθανον ἐν αὐτῷ, καὶ ὅμως ἐπὶ ἑνῆα αἰῶνας εἶδε τοῦ υἱοῦ τοῦ παρερχομένου εἰς τὸν ἄφρον, οὐτινος ἦν ὁ ἐφευρετής, καὶ ὃν εἶχον εἰς αὐτοὺς ἀνορύξει,

Μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Ἄβελ ὁ Ἄγγελος δεικνύει εἰς τὸν Ἀδάμ νοσυκομειόν τι καὶ τὰ παντοῖα τοῦ θανάτου εἶδη· πίνακα μεστὸν ἰσχύος κατὰ τὸν τρόπον τοῦ Τιντορετίου. Ἄ Ἀδάμ κλαίει βλέπων ταῦτα, λέγει ὁ ποιητής, καίτοι μὴ ὦν τόκος γυναικός. Σκέψις παθητικῆ, ἦν ἐνεπνεύσθη ὁ ποιητής ἐκ τοῦ χωρίου τοῦ Ἰώβ. « Βροτὸς γὰρ γεννητὸς ὀλιγόβιος καὶ πλήρης ὀργῆς ».

Ἡ ἱστορία τῶν γιγάντων τοῦ ὄρους οὗς ἐξαπατῶσιν αἱ γυναῖκες τῆς πεδιάδος παρίσταται ἐν θυμασίᾳ ἀφηγήσει. Ὁ κατακλυσμός παρουσιάζει σκηνὴν ἀχνῆ. Εἰς τὸ ἰά. βιβλίον ὁ Μίλτων μιμείται τὸν Δάντην διὰ τῶν ἐπερωτηματικῶν τύπων τοῦ διαλόγου του: ΔΙΔΑΣΚΑΛΕ! ἤθελε καλέσει ὁ Δάντης τὸν Μίλτωνα· ὡς ἀδελφός νὰ εἰσέλθῃ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν οὐμὰδα τῶν μεγάλων ποιητῶν.

Εἰς τὸ ἰβ'. βιβλίον δὲν εἶναι πλέον ὀπτασία, εἶναι ἀφήγησις. Ὁ Πύργος τοῦ Βαβέλ ἡ κλῆσις τοῦ Ἀβραάμ, ἡ ἔλευσις τοῦ Χριστοῦ ἡ ἐνσάρκωσις αὐτοῦ, ἡ Ἄνστασις πληροῦνται παντοίων καλλονῶν. Τὸ βιβλίον περατοῦται διὰ τῆς ἐξορίας τοῦ Ἀδάμ καὶ τῆς Εὐας, καὶ διὰ τῶν τοσοῦτον θλιβερῶν ἐκείνων στίχων, οὗς πάντες ἀπὸ στήθους γινώσκουσιν.

Εἰς τὰ τελευταῖα ταῦτα βιβλία ἡ μελαγχολία τοῦ ποιητοῦ ἐπαυξάνει· φαίνεται ἔτι μᾶλλον ἀισθανόμενος τὸ βάρος τῆς δυστυχίας καὶ τῶν ἐτῶν. Ἐντίθησιν εἰς τὸ στόμα τοῦ Μιχαήλ τὰς λέξεις ταύτας.

« Θέλεις ἀπολαύσει τῆς ζωῆς· καὶ ὡς καρπὸς φθάσας εἰς » τὴν ὠριμότητα αὐτοῦ θέλεις ἐπικναπέσει εἰς τὸν κόλπον » τῆς γῆς, ὅθεν ἐξῆλθες. Θέλεις οὐχὶ σκληρῶς ἀποσπαθῆ, ἀλλ' » ἡρέμα θερισθῆ ὑπὸ τοῦ θανάτου, ὅταν φθίσης εἰς τὴν ὠρι- » μότητα ἐκείνην, ἣτις καλεῖται γῆρας· ἀλλὰ τότε ἀνάγκη » νὰ ἐπιζήσης εἰς τὴν νεότητά Σου, τὴν ἰσχύν Σου, τὸ κάλλος » Σου, ὅπερ θέλει μεταβληθῆ, εἰς δυσμορφίαν, ἀσθένειαν, » ἰσχνότητα. Αἱ ἀπεμειλωμένα ἀισθήσεις σου θέλουν ἀπολέ-

» σει τὰς γεύσεις καὶ τὰς ἡδύτητας, αἵτινες κολακεύουσιν » αὐτὰς ἤδη, καὶ ἀντὶ τοῦ ἤθους ἐκείνου τῆς νεότητος, τῆς εὐ- » θυμίας τῆς ζωηρότητος, ὅπερ σὲ ζωογονεῖ, θέλει βασιλεύσει » εἰς τὸ ἀποξηρανθὲν αἶμα Σου ψυχρὰ καὶ ἄγονος μελαγχολία, » ἣτις θέλει ἐπιβαρύνει τὰ πνεύματα καὶ καταναλώσει τέλος » τὸ βάλσαμον τῆς ζωῆς Σου ».

Εἰς τῶν σχολιαστῶν, ὡς πρὸς τὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ Μίλτωνος, εἰς τὰ τελευταῖα βιβλία τοῦ Ἀπολεσθέντος Παραδείσου, λέγει. « Εἶναι ὁ αὐτὸς Ὀκεανός, ἀλλ' ἐν καιρῷ τῆς παλιγγροίας· ὁ αὐτὸς ἥλιος, καθ' ἣν στιγμὴν τελειώνει τὸ στάδιόν του ».

Ἔστω. Ἡ θάλασσα μοὶ φαίνεται ὠραιοτέρα ὁσάνκις μοὶ ἐπι- τρέπει νὰ πλανῶμαι ἐπὶ τῶν ἐγκαταλελειμμένων παραλίω- της, καὶ ἀποχωρίζεται τοῦ ὀρίζοντος, ἐνῶ συνάμα δῦει ὁ ἥλιος.

(ἀκολουθεῖ)

Π Ο Ι Η Σ Ι Σ.

Η Π Ρ Ο Δ Ο Σ Ι Α.

Ἠραλία ὡς ἡ ἀνοιξίς,
ὧς ἄγγελος γλυκεῖα,
Κ' αἰσθήματα ἐγκλείουσα
Εἰς τὴν καρδίαν θεῖα
Μ' ἐφάνη, ὅτε κατ' ἀρχὰς
Τὴν εἶδον ἀτενής.
Μ' ἐφάνη . . . πῶς ; δὲν δύναται
Νὰ φαντασθῆ κανεῖς.

—οοο—

Ἐγέλα ; ῥόδα ἔχουνον
Τὰ μαγικά της χεῖλη·

Ὠμίλει; Χάρις ἔλεγες
 Ἄδρατος ὠμίλει·
 ὦ! τίς δὲν ἐμαγεύετο,
 Δὲν ἐπλανᾶτο τίς;
 Ἀείποτε ἀνίκητος
 Τὸ κάλλος νικητής.

—οοο—

Ἢ τορνευτή της ἔλαμπεν
 Ἠμίγυμνος ὠλένη.
 Ἢ κόμη της κατέρρεεν
 Ὅπισω ἀφειμένη,
 Καὶ τοὺς Ζεφύρους τρέφουσα
 Μ' ἀρώματα ἀβρά,
 Μὲ τοὺς Ζεφύρους ἐπαιζεν
 Εἰς τὰ ἀβρά πλευρά.

—οοο—

Τὴν εἶδον. ὦ! δὲν ὄφειλον
 Τὰ κάλλη της καὶ πάλιν
 Νὰ ἶδω ὅπως αἰσθανθῶ
 Τοῦ ἔρωτος τὴν πάλην,
 Δὲν ὄφειλον τὴν χεῖρά της;
 Νὰ θλίψω τρυφερά,
 Ὅπως ἐντός μου ἀσθεστος
 Ἀναφλεχθῆ πυρά.

—οοο—

Τὴν εἶδον, τὴν ἠγάπησα.
 Τὴν εἶδον, ἐφλογίσθη,
 Κ' εἰς μόνης τῆς ιδέας της
 Γὴν φυλακὴν ἐκλείσθη.

Φεῦ! εἰς τὸν βρόχον ἔπετα
 Ὡς τὸ τερπνὸν πτηνὸν
 Τὸ κελαδοῦν ἀμέριμον
 Ἐπάνω τῶν δαφνῶν.

—οοο—

Ὅποια τύχη σ' ἔφερεν
 Ὡ μάγισσα ἐμπρὸς μου;
 Τὸν παροδίτην διατι
 Δὲν ἄφινες τοῦ κόσμου
 Νὰ τρέξῃ τὴν πορείαν του
 Νὰ φθάσ' εἰς τὴν ἀκτὴν,
 Ἀλλ' ἄκαμπτος τὸν ἔρριψες
 Εἰς πύρινον εἰρκτὴν;

—οοο—

Ναί! διατι σ' ἐγνώρισα
 Ὡ τέχνημα ὠραῖον,
 Ἄρου ὁ τάλας ἔμελλον
 Παραφορῶν ματαίων
 Νὰ καταστῶ τὸ παίγιον
 Νὰ χάσω τὴν χαρὰν,
 Προσφέρων τὴν καρδίαν μου
 Τῶν πόνων προσφορὰν;

—οοο—

Πόσας ἡμέρας εὐτυχεῖς
 Ἐνόμισα ἐγγύς σου!
 Πολλάκις μ' ἐβαλσάμωσε
 Τὸ νέκταρ τῆς πνοῆς σου.
 Τὰ πάντα πλὴν παρέδραμον
 Ὡς λάμπις ἀστραπῆς,

Ἦσαν ἤχώ κ' ἐξέλιπον,
Ναρκωτικῆς μολπῆς.

—οοο—

Ὡ τόσον δειλὴ ἄλλοτε
Ἀγαπητὴ Μαρία,
Ὡ ἤδη τόσον ἄπιστος,
Καὶ πάλιν ἐρασμία,
Λοιπὸν ὅταν τὴν χεῖρα μου
Μὲ χεῖρα φλογερὰν
Συνέθλιβες, ἠσθάνεσο
Πλαστὴν παραφορὰν ;

—οοο—

Φεῦ ! ὅταν μὲ τὰ χεῖλη της
Βαμμένα εἰς τὸ μέλι
Μὲ εἶπεν ἡ ἀγάπη μας
Δὲν θὰ γνωρίσῃ τέλη,
Ἐνῶ ἐγὼ τὴν ἤκουον
Σχεδὸν ἐκστατικὸς,
Ἠγνόουν ὅτι ἤκουον
Ἐκφράσεις γυναικίους.

—οοο—

Καὶ ὅταν εἰς τὸ στόμα μου
Ἀπέθετε τὰ χεῖλη,
Καὶ μόνη ἡ καρδιά μας
Διὰ παλμῶν ὠμίλει
Ἐνῶ ἐμπρὸς μου ἦνοιγον
Γελῶντες Οὐρανοί,
Ἡ πλᾶνος δὲν ἐπίστευον
Πῶς πλᾶνος θὰ φανῆ.

—οοο—

Πλὴν διαρκοῦν τὰ ὄνειρα
Ὀλίγον μόνον χρόνον,
Φεύγουν μ' ἀκάματα πτερὰ
Κ' ἐγκαταλείπουν μόνον
Μίαν πικρὰν ἀνάμνησιν,
Ἐν ἴχνος λυπηρὸν,
Ἐν ἴχνος τὸν ὠραῖον μας
Ἀνακαλοῦν καιρὸν.

—οοο—

Εἶδον τὴν λατρευμένην μου
Περιστερὰν ὁ τάλας,
Εἰς ἄλλοτρίας πίπτουσαν
Μετὰ χαρῆς ἀγκάλας,
Εἰς ἄλλα χεῖλη δίδουσαν
Ἐν φίλημα γλυκὺ,
Κ' ἐμὲ, ἐμὲ ἀφίνουσαν
Εἰς πάθη διαρκῆ.

—οοο—

Εἰς ὄνειρα ἀφίνουσαν
Κ' εἰς φρούδους ἀνχμνήσεις,
Καὶ τοῦ νοός μου τὰ πτερὰ
Εἰς εὐτελεῖς ἀλύσεις,
Τὴν κύλικα τοῦ ἔρωτος
Τὴν πλήρη ἠδονῆς
Μετ' ἄλλου ἤδη πίνουσα
Ἡ πλᾶνος Ἑριννύς.

—οοο—

Πλὴν σῖγα, σῖγα λύρα μου
Τῆς λήθης ὁ μανθῶας
Τὸ πᾶν εἰς τὰ ἐνδόμυχα
Ἄς κρύψῃ τῆς καρδιάς.

Ἰσως τοιαύτην ἔγραψε
 Ἡ Μοῖρα μου βουλήν,
 Νὰ πῶ ἀντὶ νέκταρος,
 Ἀνέλπιστον χολήν.

NEMEA.

Τὸ ἐπόμενόν φιλολογικὸν ἄρθρον ἐλάβομεν ἐκ τοῦ ἐξαιρέτου Ἀρχαιολογικοῦ Λεξικοῦ, τοῦ συγγραφέντος ὑπὸ διαφόρων λογίων καὶ τοῦ ἐκδότου αὐτοῦ διδάκτορος **W. Smith**, μεταφρασθέντος δὲ ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ Πρωτοτύπου ὑπὸ τοῦ συντάκτου τῆς Ἑφημερίδος τῶν Φιλομαθῶν Δ. Πανταζῆ· ὅστις οὐ μόνον ἠρέσθη εἰς τὴν ἀπλήν μετάφρασιν, ἀλλὰ καὶ διὰ πικρατήματος περιέχοντος ἰδίας αὐτοῦ σημειώσεις καὶ παρατηρήσεις ἐπλούτισεν. Λαβόντες δὲ τὸ ἄρθρον τοῦτο τυχαίως ἐκ τοῦ ἄρτι ἐκδοθέντος πέμπτου φυλλαδίου, τὸ φέρομεν ὡς δεῖγμα καλλιπεείας καὶ ὁδηγὸν τῶν μεταφραστῶν.

NEMEA (Νεμεῖα, Νεμαῖα). Τὰ Νέμεα ἦσαν μία τῶν τεσσάρων μεγάλων ἐθνικῶν ἑορτῶν τῶν Ἑλλήνων, τελούμενα ἐν τῇ πλησίον τῶν ἐν Ἀργολίδι Κλεωνῶν Νεμέῃ. Τὰ διάφορα μυθεύματα περὶ τῆς ἀρχῆς τούτων ἐκτίθενται ὑπὸ τῶν Σχολιαστῶν ἐν τῇ ὑπόθεσι τῶν τοῦ Πινδάρου Νεμέων παραβαλλομένων τοῖς ὑπὸ τοῦ Πausανίου (B. 15. 2 κλ.) καὶ τοῦ Ἀπολλοδώρου (Γ. 6, 4) λεγομένοις. Πάντα δὲ ταῦτα συμφωνοῦσι καθόλου ὅτι τὰ Νέμεα συνεστάθησαν ὑπὸ τῶν ἑπτὰ ἐπὶ Θίβαις στρατευσαμένων ἡγεμόνων (ἐπιγόνων), εἰς ἀνίμνησιν τοῦ παιδὸς Ὀφέλτου, τοῦ μετὰ ταῦτα Ἀρχεμέδρου κληθέντος. Οἱ ἑπτὰ οὗτοι ἡγεμόνες παραχρονόμοι εἰς Νεμέαν καὶ διψήσαντες συνέτυχον τῇ τροφῇ Ἰψιπύλῃ φερούσῃ τὸν Ὀφέλτην, παῖδα τοῦ ἱερέως τοῦ Διὸς Λυκούργου καὶ Εὐρυδίκης· πορευθεῖσα δὲ αὐτὴ ἵνα καταδείξῃ τοῖς διψῶσι τὴν κρήνην ἀπέλιπεν ἐπὶ τῆς πύας

τὸν παῖδα, δι' ἐπιφθίμεν ἀπούσης αὐτῆς δράκων· ἐπιστρέψαντες δὲ οἱ ἑπτὰ καὶ τὸ γεγονός ἰδόντες, τὸν μὲν δράκοντα ἀπέκτειναν, εἶαψαν δὲ τὸν παῖδα καὶ συνέστησαν ἐπιτάφιον τριτηρικὸν ἀγῶνα εἰς τιμὴν αὐτοῦ. Ἄλλοι δὲ μῦθοι ἀναφέρουσι τὴν σύστασιν τοῦ τῶν Νεμέων ἀγῶνος εἰς Ἡρακλέα, θέντα αὐτὸν μετὰ τὸν φόνον τοῦ νεμεαίου λέοντος. Ἡ γνησιωτέρα μέντοι τῶν ἄλλων παραδόσεων ἦν ὅτι ὁ ἥρωες οὗτος ἦτοί ἡνώρωθε τοῖς πάλαι ὧδε τελουμένοις ἀγῶνας, ἢ ἐπήνεργεν αὐτοῖς τὴν μεταβολὴν, καθ' ἣν ἔκτοτε ἤγοντο εἰς τιμὴν τοῦ Διός. Ὅτι δὲ οἱ ἀγῶνες ἐτελοῦντο εἰς τιμὴν τοῦ Διὸς ἐν τοῖς ὑστερον χρόνοις· βεβαιοῦται καὶ ὑπὸ τοῦ Πινδάρου (*Νέμ. Γ. 114*, καὶ ἐπομ.). Οἱ ἀγῶνες ἦσαν τὸ πάλαι πολεμικοῦ χαρακτῆρος, καὶ μόνον στρατιῶται καὶ οἱ ἐκ τοῦ γένους αὐτῶν ἠγωνίζοντο· μετὰ ταῦτα δὲ ἐπετρέπετο τοῦτο πᾶσι τοῖς Ἕλλησι (δημοτικὸν πλῆθος συνέδραμε). Ἐγίνοντο δὲ οἱ ἀγῶνες εἰς δάσος μεταξὺ Κλεωνῶν καὶ Φλιουῶντος κείμενον, καὶ ἦσαν οὗτοι, κατ' Ἀπολλοδώρον, (ἀνωτ.) ἵππου, στιχίου, πυγμῆς, ἄρματος καὶ δίσκου, ἀκοντίου, πάλης, τόξου καὶ ἐπιμουσικῆς (Paus. H. 50, 3. Πλουτ. Φιλοσ. 11.). Ὁ Σχολιαστὴς τοῦ Πινδάρου, ἀτελῶς τὸν *Νεμειορ* περιγράφων ἀγῶνα, λέγει αὐτὸν ἵππικὸν μόνον καὶ γυμνικόν. Τὸ διδόμενον τοῖς νικηταῖς βραβεῖον ἦν πάλαι μὲν στέφανος ἐλαίας, μετὰ ταῦτα δὲ σέλινον χλωροῦ. Ἰπάρχει ἀβεβαίον πότε εἰσῆχθη ἡ μεταβολὴ αὐτῆ, εἰ καὶ ἐξάγεται ἐκ τοῦ Πινδάρου λέγοντος τὸ σέλινο *βοτάναν λέοντος*, ὅτι κατ' αὐτὸν ἐπήνεργε ταύτην ὁ τὸν λέοντα κτείνας Ἡρακλῆς. Προΐσταντο τῶν Νεμέων ὅτε μὲν οἱ Κλεωνεῖοι, ὅτε δὲ οἱ Ἀργεῖοι καὶ ἄλλοτε οἱ Κορίνθιοι· ἀπὸ τῶν πρώτων δὲ ὀνομάζονται ἐνίοτε ἀγῶν Κλεωνεῖος (Πινδ. Νεμ. Δ. 27). Οἱ τοὺς ἀγωνιζομένους κρίνοντες καὶ τὸν στέφανον τοῖς νικηταῖς δίδοντες ἀνεβάλλοντο φαιὰς στολὰς, ὑπόμνημα τοῦ πένθους διὰ τούτων ἐμφανίζοντες· παράδειγμα δὲ τῆς δικαιοσύνης αὐτῶν εὐρίσκειται παρὰ Πausανίαν (H. 40. 3).

Περὶ τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἤγοντο τὰ Νέμεα ὁ τοῦ Πινδάρου Σχολιαστῆς (ὑποθ. Νεμ.) λέγει μόνον ὅτι ἐτελοῦντο ταῦτα τῇ δωδεκάτῃ τοῦ βιωτικοῦ μηνὸς Πανέμου, πλὴν ὁ αὐτὸς ἀλλαχοῦ ἀντιπράττει πρὸς ἑαυτόν. Ὁ Παυτανίας (B. 15. 2.) μνημονεύει χειμερινῶν Νεμείων, ἐμφανῶς διακρίνων ταῦτα ἄλλων ἐν θέρους ἔρα ἀγομένων. Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ τελετὴ τῆς ἑορτῆς ταύτης διεκόπη ἐπὶ τινὰ χρόνον καὶ ἀνενοήθη τὸ 2 ἔτος τῆς 53 Ὀλυμπιάδος, ἐν ᾧ τίθησιν ὁ Εὐσέβιος τὴν πρώτην Νεμεάδα· ἐκ τούτου δηλοῦται ἔτι ὅτι ἐπὶ πολὺ ἐωρτάζοντο τακτικῶς δις ἀνά πᾶσαν Ὀλυμπιάδα, τουτέστι ἐν ἀρχῇ ἐκάστου δευτέρου ἔτους πάσης Ὀλυμπιάδος κατὰ χειμῶνα, καὶ μικρὸν μετὰ τὸ τέταρτον αὐτῆς ἔτος ἐν ἔρα θέρου; ἀποδεικνύει ὁ πολὺς Boeckh ἐν δοκιμῇ α *Über die Zeitverhältnisse der Demosth. Rede gegen Midias*, ἐν τοῖς πρακτικῶς τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Βερολίνου 1818 — 1819, *Histor. Philol. Klass*, b. 92 κλ. παραβλ. Ideler, *Handb. der Chronol.* ii. p. 606 κλ. Περὶ τὸν χρόνον τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης ἤρξαντο ἐν Ἀργολίδι τοῦ μετρεῖν τὸν χρόνον κατὰ Νεμεάδας.

Τῷ 208 π. Χ. παρεχωρήθη ὑπὸ τῶν Ἀργείων τιμῆς χάριν, Φιλίππῳ τῷ Δεκάτῳ, τῆς Μακεδονίας τότε βασιλεύοντι, ἡ τῶν Νεμείων προσδρεῖα (Liv. xxii. 41, Πολυβ. 1 26). Κουίντιος δὲ ὁ Φλαμίνιος ἀνεκέρυξεν εἰς ταῦτα τὴν τῶν Ἀργείων ἐλευθερίαν (Liv. xxi. 41, Πολυβ. 1. 26). Ὁ αὐτοκράτωρ Ἄδριανὸς συνέστησεν ἐκ νέου τὸν ἐν ἀγρητῖα περιπεπωκότα ἵππικὸν τῶν παιδῶν ἀγῶνα. Μετὰ τοῦ χρόνου δὲ τούτου φαίνεται ὅτι δὲν διήρκεσαν ἐπὶ πολὺ οἱ νέμειοι ἀγῶνες, οὐδ' ἄλλως μνημονεύμενοι πλέον ὑπὸ τῶν ἀκμασάντων μετὰ ταῦτα συγγραφέων. (Ὡς Villoison, *Histoire de l'Acad. des Inscrip. et Bell. Lett.* vol. xxxviii. p. 29, κτλ. Schoemann, *Plutarchi Agis et Cleomenes* κλ. § X.).

(ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΗΜΩΝ ΘΕΑΤΡΟΥ.

Ἐτηρήσαμεν μέχρι τοῦδε σιωπῆν περὶ τῶν πραγμάτων καὶ ἠθοποιδῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ μας Θεάτρου, μὴ ἐπιθυμοῦντες, ὡς τινες, οὔτε δι' ἐπαίρων γὰρ προλάβωμεν τοὺς πρωτοπείρους ὑποκριτὰς, οὔτε διὰ ψέξεων γὰρ ψυχράνωμεν τὴν προθυμίαν καὶ κλίσειν αὐτῶν. Ἦδη δὲ ὅτε ἀρκεταὶ παραστάσεις ἐδόθησαν, καὶ πάντες δύνανται μετὰ πεποιθήσεως γὰρ ἐκφράσασαι γνώμην, νομίζομεν οὐχὶ περιττὸν γὰρ εἰπωμεν καὶ ἡμεῖς ὀλίγας λέξεις, εἰς μύτην ἀποβλέποντες τὴν πρόβον τῆς Ἑλληνικῆς σκηῆς. Ἄρ δὲ γὰρ ὀλίγον αὐστηροί, τοῦτο ἄς ἀποδοθῇ εἰς μύτης τῆς ἀληθείας τὴν ιδιότητα.

Ἐτόχομεν εἰς πολλὰς Ἑλληνικὰς παραστάσεις, καὶ εἰς τραγῳδίας καὶ κωμῳδίας· καὶ πρῶτον ὅτι ἅπασαι αἱ παρασταθεῖσαι ἦσαν ἀνάρμοστοι εἰσέτι διὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὅτι συντείνουσι μᾶλλον πρὸς χυάνωσιν, ἐξασθένησιν τοῦ ἐθνικοῦ γρονθήματος, τοῦτο νομίζομεν πασίγνωστον· διότι ὅποιαν τέρψιν, ὅποτον ἐνθουσιασμὸν δύνανται γὰρ αἰσθανθῆ ὁ χθὲς ἔτι κολυμβῶν εἰς τοὺς χειμῶνες τοῦ μαρτυρικοῦ αἵματος, καὶ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς πατρίδος προσφέρων θῦμα πᾶν ὅτι προσφιλέστερον ἐν τῷ κόσμῳ εἶχε, καὶ αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπαρξίν του καταφρονῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας του, βλέπων σήμερον ἐπὶ τῆς σκηῆς του παιζομένην τὴν *Ραδιοϋργία* καὶ *Ερωτα*, τὸν *Μαριώδη* καὶ τὰ ὅμοια, οὐδὲν τὸ ἀξίον περιέχοντα, οὐδὲν τὸ φιλελεύθερον, ἀλλὰ σκηῆς, συνήθειαι μὲν εἰς τὰς χώρας, ὅπου ἡ διαφθορὰ μετὰ τοῦ πολιτισμοῦ πρὸ πολλοῦ παρεσέδυσσε, καὶ αἱ ἀκρόωμεναι αὐτὰς κυρίαί ηἱ καὶ κύριοι, ἀνευρίσκουσι τὸν ἑαυτὸν τους; Ἴσως εἴπη υιοί τις, τοῦ Ἑλληνικοῦ τραγῳδίου; Ἔστω δὲν

υπάρχουσιν· ἀλλ' ἀφοῦ παρὰ τοῖς ξένοις ἔθνεσι, καὶ παρ' Ἰταλίαις καὶ Γάλλοις, καὶ Γερμανοῖς δυνάμεθα νὰ εὐρωμεν τοιαύτας, Ἑλληνικὴν ἔχουσας τὴν ὑπόθεσιν, διὰ τὸ τοῦλάχιστον δὲν ἐκλέγομεν αὐτάς; Καὶ ταῦτα μὲν περὶ ἐκλογῆς δραμάτων.

Δεύτερον δὲ περὶ προσώπων. Ὁ Κ. Μαρῦσος, γρωστός ἡμῖν μόνον ἐκ τῆς σκηρῆς, καὶ ὁ Κ. Καπέλλος, ἐπίσης, ἀμφότεροι εἰς τὰ τραγικὰ, καὶ ὁ Κ. Καρτέσιος εἰς τὰ κωμικὰ εἰσὶ οἱ μόνοι ἐκ τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες ἔπρεπε νὰ μένωσιν ὡς ὑποκριταί, ἢ καὶ εἷς ἡ δύο εἰσέτι, ἀπάντων τῶν ἄλλων ἀποπεμπόμενων. Διότι δὲν πρόκειται βέβαια τῶρα νὰ μορφώσωμεν κλίσεις, ἢ νὰ μεταβάλλωμεν φύσεις ἀνθρώπων. Πρέπει νὰ ἐκλέγωμεν τὰ κατάλληλα πρόσωπα, ἀφοῦ πρότερον ἐκλίξωμεν αὐτὰ ἐκ τῆς κοινωρίας. Βέβαια δὲν ἀπαιτοῦμεν ὁ ἠθοποιὸς νὰ ἦνε εὐγενεὺς καταγωγῆς, ἢ νὰ ἐξῆλθεν ἐκ Παρεπιστημίου, τοῦλάχιστον ὅμως νὰ ἦνε ἐντίμου καὶ ἀνεπιλήπτου διαγωγῆς. Πόσοι καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν φοιτητῶν τοῦ Παρεπιστημίου, νέοι μὲν ἀνατροφῆν καὶ χρηστὰ ἦθη πολιτικῶς μὲν ἐξέφρασαν τὴν ἐπιθυμίαν τῶν νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὰ θεατρικὰ, τοῦ προσωπικοῦ μεταβαλλομένου;

Ἐν τούτοις οἱ τρεῖς προσηθέντες, καίτοι ἔχοντες τὰ ἐλαττώματά τω, ὡς ὄντος τοῦ μὲν Μαρῦσου ὑπὲρ τὸ δέον ψυχροῦ, τοῦ Καπέλλου ὑπὲρ τὸ δέον θερμοῦ, τοῦ Καρτεσίου, δυστυχῶς ἀπομακρυνόμενον ἐνίοτε τοῦ φυσικοῦ, καὶ εἰς τὰς ἀστεϊότητάς του ἀναμιγνύοντός τι φορτικόν, ἀλλ' ὡς τοῦ μόνου ὅστις δίδει ζωὴν εἰς τὰς κωμικὰς παραστάσεις, εἰσὶν οἱ μόνοι ἀξιοὶ λόγου.

Ἐκ δὲ τῶν Κυριῶν ἡ Κυρία Ἀργυρῶ Σιφώμου, εἶναι τὸ ἀπορροδότηρον ἄστρον, ὅπερ ἐμελλε νὰ λαμπύρη καὶ ἐξωράσῃ πᾶν παριστανόμενον δράμα. Ἐὰν γαρτασθή τις, ὅτι ἐφέτος κατὰ πρῶτον καὶ σκηρὴν βλέπει καὶ ἐπ.

αὐτῆς ἠθοποιὸς ἀναβαλεῖ, δὲν δύναται νὰ μὴ ἀπορριμῆ αὐτῇ τὸν δικαίον στέφανον τῶν ἐπαίρων. Ὅταν τὴν ἰδωμεν εἰς τὴν Ῥαδιουργίαν καὶ Ἔρωτα ὑποκρινομένην τὴν δυστυχῆ Λουίζαν, ὑπὸ τοσαύτης εὐχαριστήσεως καὶ θαυμασμοῦ ἐπιηρώθημεν, βλέποντες τὴν ὄραϊαν Ἑλληνίδα ἐπιδεικνύουσαν τοσαύτην τέχνην, τοσαύτην αἰσθηματικότητα, ὥστε εἰς πᾶν κίνημά της, εἰς πᾶσαν φράσιν της ἀνεκράζομεν α ὦ ρ α ἰ α ν. Αἱ κινήσεις της εἶχον τι αἰθέριον· ἢ φυσιογνωμία της ἐλάμβανε τοσοῦτον συμπυκνῆ χαρακῆρα, ὥστε ἀναισθητος πρέπει νὰ ἦτο ὁ μὴ βαθέως συγκινοῦμενος. Ἐν τούτοις καίτοι θαυμάζοντες καὶ ἐπαυροῦντες τὴν πρωταγωνίστριαν ταύτην τοῦ Ἑλληνικοῦ Θεάτρου, δὲν δυνάμεθα νὰ παρασιωπήσωμεν καὶ τινὰς μικρὰς αὐτῆς ἐλλείψεις, ἐξ ἐλλείψεως ὁδηγοῦ προερχομένης. Πρῶτον τὸ μὴ εὐπρεπὲς καὶ κόσμιον τῆς ἐνδυμασίας της ἐπὶ τῆς σκηρῆς, ἴδιον μὲν εἰς τὰς Ἰταλίδας ὑποκριτριάς, ὧν καὶ ἡ ἀνατροπὴ καὶ ἡ ζωὴ πολὺ διάφορος τῶν ἡμετέρων, ἀλλ' εἶνε ὅμως ἀνοίκειον εἰς νεύριδα Ἑλληνίδα, ἀνατραφεῖσαν μετὰ τοσαύτης αὐστηρότητος ἠθῶν, καὶ ἀναβᾶσαν τὴν σκηρὴν, οὐχὶ ὅπως δελεῶση, ἀλλ' ἵνα τέρψῃ καὶ ἠθοποιήσῃ. Δεύτεραν ἐλλείψιν θεωροῦμεν αὐτῆς, ἀλλ' οὐχὶ ἐξ αὐτῆς προερχομένην, τὴν ἀνάμειξιν της εἰς τὰς κωμωδίας. Ὁ Ἐξηταβελῶρης, τοσοῦτον ἐβλάψε αὐτὴν, ὥστε ἤδη καὶ εἰς τραγωδίαν λαμβάνουσαν μέρος, ἀναγνρίζομεν τὴν ἀμίμητον κυρὰ Σοφουλῶ. Δι' ὃ φρονοῦμεν ὅτι πρέπει ἐκάστου προσώπου νὰ ὁρισθῇ τὸ εἶδος τοῦ δράματος, ἵνα μὴ αἱ τραγωδίαὶ ἐπηρεάζουσι τὰς κωμωδίας, καὶ τὸ ἀντίπαλιν.

● Δεύτεραν κατὰ τὴν ἰκαρότητα καὶ τὴν τέχνην θεωροῦμεν τὴν Κυρίαν Ἀμαλίαν, μόνον ἐκ τῆς Λουίζης Μύλλερ γρωστῆς ἡμῖν καὶ ἐκ τοῦ Ἀριστοδήμου. Εἰς ταύτης τὴν ὑπόκρισιν ἀνευρίσκει τις φυσικότητα ἀρχετῆρ, καὶ ὁ

ποιαν εἰς οὐδεμίαν ἄλλην. Ἀμφιβάλλομεν ἂν καὶ Ἰταλῆς ἐκ τῶν μάλιστα περὶ τὴν παράστασιν ἠσκημένων, ἠδύνατο γὰρ παίξει λαμπρότερον τὴν μητέρα τῆς Λουτζης. Ἡ Κυρία Ἀμαλία καὶ ἡ Κυρία Ἀργυρῶ ἔχορτες διευθυντὴν καὶ διδάκτορα κατάλληλον ἠδύνατο γὰρ καταστῶσι δύο ἐκ τῶν περιφήμων γυναικῶν ἠθοποιῶν.

Περὶ τῶν ἐτέρων δύο νομίζομεν περιττὸν γὰρ λαλήσωμεν, προσδοκῶντες ἐκ τοῦ χρόνου τὴν μόρφωσιν αὐτῶν. Ἐπειτα, δὲν πρέπει γὰρ εὐχαριστώμεθα ὅτι ἐκ τεσσάρων νεαρῶν αἱ δύο ἀπεδείχθησαν ἀνώτεραι καὶ αὐτῶν τῶν προσδοκῶν μας ;

Περατοῦντες δὲ ἤδη τὴν λόγον μας, παρατηροῦμεν τῇ Κυρίᾳ Ἐπιτροπῇ γὰρ προσέχη πολὺ εἰς τὸ λεκτικὸν τῶν διδασκομένων δραμάτων, ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τὴν ὕλην διότι εἶναι αἰσχροὺς ἢ ἀκούη τις ἀπὸ τῆς σκηρῆς γλῶσσαν πρὸ τριάκοντα ἐτῶν μόλις γραφομένην καὶ ὀμιλομένην, ἐκ τοῦ στόματος καὶ αὐτοῦ τούτου τοῦ καλουμένου διδάκτορος τῆς Δραματικῆς προσέτι καὶ παχυλά τινα περὶ τὴν γραμματικὴν ἀμαρτήματα. Ἐπειτα καὶ ἡ ἀποκοπὴ τῶν τεμαχίων πρέπει γὰρ γίνεσθαι ὑπὸ ἀνθρώπου εἰδήμονος, καὶ οὐχὶ τοῦ τυχόντος.

Καὶ ταῦτα μὲν ἀσθηρότερον κρίνοντες, καὶ μὴ ἀποβλέποντες εἰς συμπαιθείας προσώπων, ἀλλὰ μόνον τὰς ἐντυπώσεις μας συμβουλευόμενοι. Ἀναλογιζόμενος ὅμως τις τὸ ἀρτιούστατον τοῦ ἐθνικοῦ θεάτρου, καὶ τὰς ἐν μικρῷ διαστήματι προόδους αὐτοῦ, καίτοι διευθυνομένου παρὰ τοῦ Κυρίου Καμπούρου γ. λου, δὲν δύναται πιστεύομεν ἢ ἀμφιβάλλη, ὅτι καταβαλλομένης πλείονος προσοχῆς εἰς τὴν πρόσληψιν τῶν προσώπων καὶ εἰς τὴν διαγωγὴν, καὶ τὴν ἀνατροπὴν αὐτῶν, προσέτι, ὅπερ καὶ κυριώτατον, εἰς τὴν κλίσιν αὐτῶν, ἐντὸς ὀλίγου τὸ Ἑλληνικὸν θεᾶτρον θέλει καταστῆ ἀντάξιον τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ εὐχῶν παντὸς Ἑλλήνος.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ.

ΥΠΟ

ΤΗΛΕΜ. Ν. ΓΕΡΑΚΑΡΗ.

Α΄

Ἐἶχεν ἤδη περικαλλῆς ἀνατελλεῖ τὸ ἔαρ' ἡ φύσις ἐστευμένη μετ' ἄνθη διέχεεν ἀρωματικὴν εὐωδίαν. Τὸ πᾶν ἐλάμβανε νέαν ζωὴν.

Μόλις ἐπὶ τῶν παρειῶν μου ἔφερον λεπτὸν γνοῦν' ἡ σφριγῶσα καρδία μου ἠρθάνθη αἴφνης ἀόριστον κενόν' οὐδὲ μητρικὴ ἀγάπη, οὐδὲ θωπεῖαι συγγενῶν φιλοστόργων γὰρ τὸ πληρώσωσιν ἠδύνατο ! Τὸ πεπρωμένον μετ' ὤθει !

Ἡ Πολυμνία εἶχεν ἀγγέλου μορφὴν' ἡ καρδία τῆς ἦτο ἀγνή ὡς ὁ αἴθριος οὐρανός' τὸ ἀνέφελον μέτωπόν τῆς ὑπῆρχεν εἰκὼν ἀρετῆς καὶ συνέσεως.

Ἡ ἐσπέρα ἐκείνη αἰωνίως δὲν ἐξαλείφεται τοῦ νοός μου' τῆς σελήνης ὁ δίσκος προέβαιεν ἀταράχως προχέων ἀσθονα ρεῖθρα τοῦ μυστηριώδους φωτός του ! Ἰστάμην ἀριστερόθεν τῆς Πολυμνίας καὶ μετ' ἄφατον ἀγαλλίασιν ἐθεώμεθα ἀπὸ τοῦ ἀνδρῆρου τὸν αἴθριον οὐρανόν. Ζεφύρου πνοὴ ἔσειεν ἤδη τὰ φύλλα τῶν δένδρων. Ἐβίμεθα ἄφωιοι' αἴφνης μυρίπνους τῆς κόμης τῆς βόστρυχος ἔψαυσεν εἰς τὸν αἴεμον τὸν γνοῦν τοῦ προσώπου μου' τιναγμὸν ἠλεκτρισμοῦ ἠρθάνθη σφοδρόν' ἡ γῆ ἐκλονίσθη ὑπὸ τοὺς πόδας μου' ἐντὸς ἐμυτοῦ βιαίως λαβῶν συνέκλεισα εἰς τὴν παλάμην μου τὴν λεπτοφυῆ κηρίνην τῆς χεῖρα' καὶ μετ' ἄφωτον ἀγαπῶ ὑπέ-

ὑπάρξιν μου ἐκλείπουσαν εἰς τὴν φεύγουσαν θεάν τῆς . . .

Ἄπαισιος οἰωνὸς τότε μοι ἐπεφάνη. Ἡ Πολυμνία ἀνύψωτε κινούσα τὸ δακρύβρεκτόν τῆς χειρόμακτρον ἵνα μοι ἀποδώσῃ πόρρωθεν ἀσπασμόν. Αἶφνης τὸ ἔλαβεν ὁ ἄνεμος, καὶ τὸ κατεπόντισεν εἰς τὰ κύματα τῆς θαλάσσης ἄτινα ἀσκόπως τὸ ἔφερον.

Ὁ οὐρανὸς μοι ἀνήγγελλε τότε δι' ἀορίστων σημείων τῆς ἐλευσομένης συμφορᾶς μου τὸ μέγεθος!

Ἐλπίς καὶ ἀγωνία ἰδοὺ τὰ μόνα τότε τοῦ βίου μου ἐλατήρια. Σπανίως ἐλάμβανον τῆς Πολυμνίας ἐπιστολάς· τὸ πρὸς τὸν πατέρα καθῆκόν τῆς ὅλην τὴν ἀπισχόλει· καὶ μετ' ἄκρας αἰδημοσύνης μοι διεβεβαίον τοὺς ὄρκους τῆς, τὴν περιπαθῆ τῆς ἀγάπην.

Ἡλπίζον ὁ χειμῶν καὶ ὁ παγετώδης βορρᾶς νὰ ὠθήσῃ τὸν πατέρα τῆς Πολυμνίας εἰς τὰ εὐκραῖ κλίματά μας.

Αἱ χελιδόνες δὲν ὑπῆρχον πλέον· τὰ φαιδρὰ κελαδήματά των δὲν μὲν ἐξύπνιζον εἰς τὴν ἐωθινήν αἴθραν· ἡ φύσις παρίστατο ἐνώπιόν μου ὡχρὰ καὶ ἰσχνή. Τὰ δένδρα εἶχον ρίψει τὰ φύλλα των· ὁ ἄγριος μηκυθμὸς τῆς καταγίδος ἤθελε μετ' οὐ πολὺ ἀντιχεῖ ἐν μέσῳ ζοφεροῦ οὐρανοῦ ἀστραπῶν καὶ βροντῶν. Ἡ καρδιά τῶν θηητῶν ἀκουσίως συνεστέλλετο καὶ ἕκαστος ἤθελε ζητεῖ ἄσυλον κατὰ τῆς φρικώδους πάλης τῶν στοιχείων.

Καὶ ὅμως ἐγὼ ἠγαλλόμην! ὁ ἄφρων! . . . ἡ καρδιά μου προτεδόκα εἰς τὴν ἔλευσιν τῆς ἀναστατομένης φύσεως, ὡσανεὶ δὲν ἀνῆκον ἐγὼ εἰς αὐτήν!

ὦ! κλαύσατέ με! κλαύσατέ με ἕρηναι χελιδόνες· καὶ σὺ φύσις οἰκτεῖρον δυστυχῆ!

Ἦτο ἐσπέρα· ὁ οὐρανὸς ἐκαλύπτετο τῆδε κάκεισε ἀπὸ μελανὰ νέφη· ὑγρὸς νότος ἐπὶ τοῦ ἀνδρήρου ἐκυμάτιζε τὴν ἀτημέλητον κόμην μου. Τοῦ χειμῶνος ἡ θεὰ διέστειλε τὴν σφριγῶσαν καρδίαν μου. Αἶφνης ἔρχεται ὑπὲρ τῆς καὶ μοι

ἐγχειρίζει ἐπιστολὴν φέρουσαν μελανὴν σφραγίδα. Τὴν λαμβάνω σπασμωδικῶς· ἀναγνωρίζω τὸν ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς χαρακτῆρα τῆς Πολυμνίας! Ἄγγελος κακῶν συνεπίεζε τὴν διάνοιάν μου· ἀόριστος μὲ κατέλαβε τρόμος· ἔλυσα τὴν ὀλεθρίαν σφραγίδα· καὶ ἡ εὐδαιμονία μοι ἀπέπητῃ διὰ παντός!

Ἰδοὺ τῆς Πολυμνίας ἡ φοικώδης ἐπιστολή.

α Πενθοφωρῶ! ἀκαταμέτρητοι αἱ βουλαὶ τοῦ ὑψίστου! γενηθήτω τὸ θέλημα αὐτοῦ!

εἴ Ἡ Γερμανία, εἰς ἣν ἠλπίζε νὰ εὖρη ζωὴν, ἀφήρесе τὴν ζωὴν τοῦ δυστυχοῦς μοι πατρός. Φεῦ! τοῦ μόνου ἀρωγοῦ ὃν εἶχεν ἀπαλλῆ κόρη εἰς τὰς δίνας τοῦ βίου.

εἴ Ἡ βραδεία του νόσος τὸν ἔφερον εἰς τὸν τάφον! Καὶ εἰς ἐμὲ δὲν μένει εἰμὴ ὁ αἰώνιος θρήνος, ὁ αἰώνιος κλαυθμὸς. Φεῦ! ἐν τῷ τάφῳ συνέκλεισε τὴν εὐδαιμονίαν τῆς κόρης του αἰωνίως! εὐλογητὸν τοῦ Κυρίου τὸ ὄνομα!

α Πλῆν, Ἄντιφῶν μου, ἐσώμεθα καρτερικοί! αἱ ἡμέραι τῆς δοκιμασίας θέλουσι διαρκέσει ὅσον ὁ βίος ἡμῶν. Ἄλλ' εἰς τὰς θείας βουλάς τίς δύναται νὰ τεῖνῃ ἀποστάτιν χεῖρα;

α Φεῦ! αἰωνίως λοιπὸν ὀφθαίλω νὰ στενάζω αἰωνίως τὸ προσκεφάλαιόν μου νὰ ἦναι δακρύβρεκτον ἐν μέσῳ ἴσως πομπωδῶν ἐπιδείξεων χαρᾶς καὶ εὐθυμίας.

α Ὅμοι! ὦ Ἄντιφῶν! ὁ θάνατος τοῦ πατρός μου αἰώνιον, ἀνυπέρβλητον μεσότοιχον ἐγένετο μεταξὺ Σοῦ καὶ Ἐμοῦ! ἡ ζωὴ ἡμῶν πέπτωται νὰ παρέλθῃ, ὡς ἡ ζωὴ τῶν ἀνθέων ἐκεινῶν ἄτινα ὁ παγετὸς κατέκαυσε αἶφνης ἐπελθίων.

α Εἶθε! εἰς ἀντιτάθμισιν τηλικαύτης δυστυχίας ὁ Θεὸς δώσει εἰς ἀμφοτέρους παρηγορίαν.

α Ὁ πατήρ μου ἔπνεεν ἤδη τὰ λοιπὰ· μὲ προτεκάλεσεν ἐπὶ τοῦ νεκρικοῦ του προσκεφαλαίου, ἔλαβε τὴν χεῖρά μου ἐντὸς τῶν τρεμουσῶν χειρῶν του, καὶ μὲ φωνὴν ἐκλείπουσαν.

— α Φιλτάτη μου κόρη, ἀναχωρῶ τοῦ κόσμου τούτου, μοι εἶπεν, καὶ ἡ καρδιά μου θλίβεται ὅτι

— «Μὴ σπαράττης τὴν καρδίαν μου πάτερ! Τῷ εἶπον μὲ συν-
τετριμμένην καρδίαν, μόλις τὰ δάκρυα τῶν ὀφθαλμῶν μου κα-
τέχουσα· οἱ ἰατροὶ ἐλπίζουσι ἤδη τὴν ταχεῖαν ἀναρρώσιν σου.

— «Φεῦ! κόρη μου, ἀποθνήσκω· τὸ αἰσθάνομαι κάλλιον παν-
τὸς ἄλλου καὶ ἡ ὑστάτη μου μέριμνα ἀνήκει εἰς Σὲ ἀγαθὴ
κόρη! Δὲν δύνασαι νὰ διέλθῃς τὸν βίον ἄνευ χειραγωγοῦ·
ἐνάρετος σύζυγος κατέχει καλλιωτέραν ἐμοῦ θέσιν. Ἄκουσον
τὴν ὑστάτην μου εὐχὴν. Ἐπανάπαυσον τὴν ἀναχωροῦσαν ψυ-
χὴν μου. Ὁμοσόν μοι ὅτι θέλεις νυμφευθῆ μετὰ τὸν θάνατόν
μου τὸν Δαμοκλέα.

— «Τὸν Δαμοκλέα ἰ . . . πάτερ! ὑπετραύλισα μετὰ φρίκης.

— «Ὁμοσον, ὁμοσον κόρη μου! εἶναι ὁ μόνος ἄξιός σου . .
: . . ἀποθνήσκω! . . .

Τοῦ θνήσκοντος πατρός μου τὸ θέαμα ἀφῆρσε πᾶσαν δύ-
ναμιν τοῦ νόός μου! κλαίέ με, ὦ Ἀντιφῶν! ἀλλ' εἰς θνήσκοντα
πατέρα τί ἄλλο ἡδυνάμην νὰ πράξω;

— «Πά . . . τερ . . . ὁ . . . μνύ . . . ω

.
καὶ κατέπεσα ἀναίσθητος ἐπὶ τῶν γονάτων μου.
Ὅτε ἐξύπνησα τοῦ ληθάργου, ὁ δυστυχῆς πατήρ μου ἦτο νεκρὸς
ἤδη

«Φεῦ! ὅποια ἀκχευμένης δυστυχία! τῶν ὀφθαλ-
μῶν μου τὰ δάκρυα ἐξηντλήθησαν. Πλὴν σὺ ἔχεις καρδίαν γεν-
ναίαν· ποσάκις μετ' αὐταπαγήσεις ἐξεπλήρωσας τὸ καθήκον
σου Ἄλλ' ὅταν τὸ καθήκον τοῦτο εἶναι ἱερόν,
τὸ ὕστατον καθήκον

Φεῦ! ἡ πεπρωμένη ποῦ ὠθεῖ τοὺς θνητούς· μόνος ὁ οὐρανὸς
ἀπολείπεται ἐσχάτη πλὴν βεβαία ἐλπίς, καὶ θέλει ταύτην
τελευταίαν μεταξὺ ἡμῶν ἐκμυστήρευτιν. Σύγγνωθι! Σύγ-
νωθι, Ἀντιφῶν, τῆς Πολυμνίας σου τὸ ἀκούσιον ἀμάρτημα! δά-
κρυα μόνον καὶ ταῦτα λάθρα δύναται νὰ χέῃ, ὑπὲρ σου αἰωνίως.

Ἡ Δυστυχῆς ΠΟΛΥΜΝΙΑ. 2.

Ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἀκριαίως διήγειρεν
εἰς τὴν καρδίαν μου ὅλα τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας· τὰ ἀγαθὰ
συνάμα καὶ φαῦλα αἰσθήματα. Ἐξω φρενῶν κατηράσθην
τὰ πάντα μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς θεότητος· ὁ μῖτος τῆς εὐδαι-
μονίας μου ἐκόπτετο αἴφνης· πᾶσα ἐλπίς ἀπώλετο τῆς καρδίας
μου· καὶ τὸ παρελθόν, τὸ παρελθόν, ἀπατηλὴ ὀπτασία σαρ-
δῶνιον γέλωτα ἀνέπεμπε πρὸς ἐμέ.

Μοὶ ἔμενε τοῦ θανάτου μία καὶ μόνη καταφυγή! ἀλλ' ὁ
βιαίος θάνατος εἶναι χαιρέκακος. Οἶκτος ψευδῆς συνοδεύει
τὸ φέρετρόν του, καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ μετὰ φρίκης ὀπισθοχωρεῖ
ὁ ἐγωϊσμός τῆς ψυχῆς μου.

Θανατηφόρον δηλητήριο ἐπλήρωσε μέχρι στεφάνης τὴν
ἀπελπισθεῖσαν καρδίαν μου· ἐζήτουν νὰ τὸ ἐκχύσω, ἔλαβον
εἰς χεῖρας παράφορον κάλαμον, καὶ ἀκάθεκτός μανία μοι ὑπη-
γόρευσε τὴν ἐφεξῆς πρὸς τὴν Πολυμνίαν ἐπιστολήν.

« Τὸ πεπρωμένον! ὕπουλον ἀσυγνώστου ψυχικῆς
ἀκηδεΐας ὄπλον εἰς ποῖα ὀλέθρια σοφίσματα σὲ παρέσυρεν.

« Σὲ ἠγάπησα, ὡς μὴ ὄφελον, καὶ ὡς μὴ ὄφελον ἐπίστευσα
εἰς τοὺς ἀπατηλοὺς λόγους σου.

« Ἔσο κατάρατος εἰς γενεάς γενεῶν! ἐσφαγίασας ὅ,τι ἅγιον,
εἰς τὸν αἰμοχαρῆ τῆς ἀπάτης βωμόν.

Ὁ ἔρως μου πλέον δὲν ὑπάρχει· εἰς τὸν οὐρανὸν δὲν μετα-
βαίνουνσι τὰ ἐφήμερα!

« Ἐκπληρῶσον τὸ καθήκον σου τὸ ἱερόν καὶ ὕστατον! πολλοὶ
τὸ ζηλεύουσι· πλὴν φεῦ! ἡ σπαραχθεῖσα καρδία μου τοῖς
ἀπαρνεῖται πᾶσαν ἐκπλήρωσιν.

« Πρὸς τί ὁ αἰώνιος κλαθμός, ὁ αἰώνιος θρήνος; Τὸ προσκε-
φάλαιόν σου ἔστω δακρύβρεκτον ἐκ τῆς ὑπερβαλλούσης χα-
ρᾶς. Ἐν μέσῳ ἴσως πομπῶδων ἐπιδείξεων χαρᾶς καὶ εὐθυμίας,
ἡ καρδία σου θέλει ἐπαναπαύεσθαι εἰς τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ
ἐναρέτου ἐκείνου, ὃν ὁ πατήρ σου ἐξέλεξεν. Ἐκεῖνος δὲ, ὅστις
πρῶτος ἐπίστευεν εἰς τοὺς ὄρκους σου, σοὶ ἀποδίδει ἔμβλημα

πίστεως ἐν ῥόδον, καὶ σοὶ εὐχεται ἐσχάτην φορὰν νέον στά-
διον ἀβρῶν αἰσθημάτων!

ΑΝΤΙΦΩΝ ».

Τὴν πλήρη πικρᾶς εἰρωνείας καὶ σαρκασμοῦ ταύτην ἐπιστο-
λὴν συνέκλεισα καὶ ἀπέστειλα.

Πλὴν φεῦ! τυφλὸς ὁδηγὸς ἡ ἐκδικητικὴ σπαραχθεΐσης καρ-
δίας δὲν ἐπουλῶνει τὸ ἔλκος δεινῆς παθήσεως! Πότε εἰς τὴν
ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἐφανταζόμην σκληρὰν μά-
χαιραν διατέμνουσαν τὴν καρδίαν τῆς Πολυμνίας, ἥτις μετα-
νοοῦσα ἐπέστρεφεν εἰς τὰς ἀγκάλας μου ἔνδακρυς, θανασίμως
καταρωμένη ἑαυτὴν· καὶ πότε τὴν ἐφανταζόμην βάλλουσαν
σαρκαστικὸν γέλωτα καὶ θριαμβευτικῶς τὰς χεῖρας κροτοῦσαν.

Ἐπὶ τοῦ μετώπου μου νέφος τοῦ ἄδου ἐπεκράτησε τότε· ὁ
βίος μου νῦν βαθεῖα οὐδὲ ἐπερίμενε λυκαυγὲς καὶ ὑπὸ τὴν
πλάκα τοῦ τάφου αἰώνιον ἀδιαχώρητον σκότος παρ' οὐδεμιᾶς
γλυκειᾶς ἐλπίδος ἀκτίνας.

Β'.

Ὅποια μετὰ τὴν φρικώδη ἐκείνην πρὸς τὴν Πολυμνίαν ἐπι-
στολὴν μου ὀλέθρια συμβάντα!

Πολυμνία! ἄγγελε, θεῖε, οὐράνιε! διὰ τί ἄράγε ὡς διάτ-
των ἀστὴρ ἐφάνης εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ βίου μου;

Φεῦ! ἀκαταπαύστως σὲ κλαίω! φεῦ! ἐγὼ εἶμι ὁ ἀπαντὴς
αἴτιος! . . . διατί ὁ θεὸς δὲν μ' ἀφαίρει τὴν ζωὴν;

Εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὄρεων ἀκαίριαία τῆς ἀστραπῆς λάμψις
μὲ σῶζει ἀπὸ τὰ βέλαθρα. Οἱ ὀρμητικοὶ ποταμοὶ γαληνῶ-
σιν ἐνώπιόν μου, καὶ τῆς θυέλλης ὁ ἄγριος μυκηθμὸς ἀντη-
χεῖ εἰς τὰ ὦτά μου ὡς ἀσθενὲς νηπίου κλαυθμύρισμα. Φεῦ!
ἵνα σύρω κατὰδικὸς τὴν ἄλυσιν τῆς ζωῆς!

(Τὸ τέλος εἰς τὸ ἐπόμενον φυλλάδιον).

Ἀποσπάσματα Ἡμερολογίου (συνέχεια καὶ τέλος).

Συγγνώμη δι' ἐμέ δὲν ὑπάρχει! . . . αἰώνιον ἀνάθεμα! . . .

Βάλσαμον ἐπεχέετο ἤδη μυστηριῶδες εἰς τὰ αἰ μωσταγῆ
τῆς καρδίας μου ἔλατ' ὁ οὐρανὸς ἐμειδίει ἐνώπιόν μου ἐν μέσῳ
ἀορίστου ἐλπίδος. Τῆς Πολυμνίας ἡ θεία εἰκὼν περιεπόλει πα-
ρήγορος τὴν διάνοιάν μου ἀντὶ νὰ συνταράσῃ αὐτήν.

Ἄλλ' οὐαί! Μοῖρα ὀλεθρία ἀδυσωπήτως μὲ κατεδίωκεν·
ἢ φαντασιώδης αὐτῆς εὐλαμονία ἐπέπρωτο νὰ γείνη πρό-
δομος ἀκαταμετρήτων δυστυχημάτων.

Ἡ ἐφεξῆς ἐπιστολὴ, ἣν εἶθε μὴ ποτε ἐλάβανον, ἀνεπέτασε
νέαν φάσιν ὀλεθρίαν τοῦ βίου μου. Μοὶ ἔγραφεν ἐκ Γερμανίας
ὁ Δαμοκλῆς.

« Ἀφροσύνη! ποῦ σὲ πρέστυρε τὸ πνεῦμα τῆς ἐκδικήσεως!
ἐπληροῦτο ἀθῶων στεναγμῶν ὑπὲρ σοῦ τὸ ἀγὼν στῆθος; τῆς
Πολυμνίας, καὶ σὺ δι' ἐκδικητικῆς μαχαίρας θανατηφόρως
ἐπλήγωσας αὐτήν.»

« Δυστυχία! ποῖα διδόμενα εἶχες νὰ πιστεύῃς τὴν καρ-
δίαν μου τοσοῦτον ὑπόδουλον ἀγενῶν αἰσθημάτων, ὥστε νὰ
στέρξῃ ποτὲ καρδίαν εἰς ἡν ἄλλου αἰσθητάτα ἐβασίλευον! »

« Πόσον ἠπατᾶσο! Εἶθε τὰ φρικώδη ἀποτελέσματα μὴ
εἶεν ἀνεπανόρθωτα. Σὲ λυποῦμαι· πλὴν φεῦ! τί δύναμαι νὰ
πράξω; »

« Εἶχεν ἤδη καταβληθῆ ἐκ τῆς λύπης τοῦ θανάτου τοῦ πα-
τρός της καὶ τοῦ φρικώδους ὄρκου της, ὅτε ἔλαβε τὴν ὀλε-
θρίαν ἐκείνην ἐπιστολὴν σου. »

« Τὴν ἔλαβε τρέμουσα· τὴν ἀπεσφράγισεν καὶ εἰς ἐκάστην
λέξιν ἀλλοῖος χρωματισμὸς ἔβαρε τὴν χροιάν τοῦ προσώπου
της. Αἶφνης οἱ ὀρθαλμοὶ της ἴστανται ἀπλανεῖς· ἐξεγείρεται
μετὰ φρίκης ἀπὸ τῆς ἔδρας της, καὶ διὰ σπασμώδους κινή-
σεως τῶν χειρῶν της παραλύει τὴν ἐβένινον κόμην της ἥτις ἀ-
τάκτως κυματίζουσα πίπτει. Μὲ ἄγριον καὶ παράφορον
βλέμμα ὀρμᾷ πρὸς ἐμέ· λέγουσα « δυστυχῆ δὲν εἶν' ἐκεῖνον,

εἶν' ἰδικόν του τὸ ῥόδον τοῦτο· κρατοῦσα τὸ ῥόδον σου·
 ἔπειτα τρέχει ἀπὸ θαλάμου εἰς θάλαμον, γονυπετεῖ ἐνώπιον
 τοῦ κενῆ κραβάτου τοῦ πατρὸς της, α Πάτερ! Πάτερ! μὴ
 ζητῆς, μὴ θραύτῃς τὸ ῥόδον τοῦτο, φωνάζει, εἶναι ἱερ. . . .
 . . . » ἔπειτα διακόπτεται ἡ φωνή της, κωκυτὸς δακρῶν
 ῥέει ἀπὸ τὰ βλέφαρά της, τὸ ὄνομά του ὑποταυλίζουσα.

« Ἐδραμον πρὸς αὐτήν. »

« — Ὁ πατήρ του δὲν ὑπάρχει πλέον, ὦ Πολυμνία ! »

« — Σὺ, Σὺ τὸν ἐρόειπας, ἄθλιε, μοὶ ἀπαντᾷ παραφόρως·
 καὶ ἐγκλείει μετὰ φόβου τὸν ῥόδον σου εἰς τοὺς κόλπους της
 ἔπειτα φεύγει δρομαία, καὶ οἱ θάλαμοι ἐπληρώθησαν γόνων καὶ
 κλαθμῶν, καὶ φωνῶν παραφόρων καὶ ἰκετερίων »

« Φεῦ ! ἡ δυστυχὴς ! ἔκτοτε καθ' ἐκάστην παρίσταμαι εἰς τὸ
 αὐτὸ παραξικάριον θέαμα ! ἀπώλεσε τὰς φρένας. »

« Οἱ ἰατροὶ μόνην θεραπείαν εὐρῆκαν τὴν αἰφνιδίαν ἐμφά-
 νισίν σου. Δύναται νὰ ἦναι πολὺ ἐπικίνδυνος, ἀλλ' εἶναι τὸ
 μόνον μέσον ὅπερ τοῖς χορηγεῖ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ ἐπιστήμη·
 Πλὴν σπεῦσον νὰ ἔλθῃς. »

« Τὰ συμβάντα εἶναι τοσοῦτον σοβαρὰ, ὥστε διστάζω εἰὰν
 μοὶ ἦναι συγκεχωρημένον νὰ εἴπω· »

« Ἡ Πολυμνία ἀνήκει εἰς σέ· ἐμὲ οὐδεὶς ὄρκος δεσμεύει·
 καὶ ἡ Πολυμνία δὲν ὠρκίσθη κατὰ σοῦ ἐνώπιον τοῦ ψυχρῶ-
 γοῦντος πατρὸς της. »

Πλὴν σπεῦσον ! Εἶναι μέγας ὁ κίνδυνος τῆς ἐλαχίστης
 βραδυτήτος.

ΔΑΜΟΚΛΗΣ.

Ὅτε ἔλαβον τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, ὁ τέως πραῦνθεὶς
 ἔρωσ μου ἀνήφθη εἰς παμμεγέθη πυρκαϊάν, ἐντὸς τῆς ὁποίας
 ἐφανταζόμην καταβιβρωσκομένην τὴν δυστυχῆ Πολυμνίαν,

ἔτέλλαν ἀμέσως εἰς ὁδοπορίαν. Πᾶσα στιγμή ὡς ὄλος αἰὼν μοὶ ἐ-
 φαίνετο διερχομένη, πᾶν βῆμα ὡς ἀπειρος ἀπόστασις.

Μέγα ἦτο τὸ ἐγκλημά μου ! Ἐλπίς καὶ μετάνοια ἀκαθέκτως
 ἐπέσπευδε τὸν δρόμον μου. Νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἀενάως ταχύ-
 νων τὴν πορείαν μου, διερχόμεν τὰς πόλεις χωρὶς νὰ ἐρωτῶ
 τὰ ὀνόματα αὐτῶν· ἀλλ' εἴθε δύναμις ἀνωτέρα μὲ ἀνεχαίτιζε
 τῆς ὁδοῦ μου· ἤθελον εἶσθαι ὀλιγώτερον ἔνοχος.

Ἢ νῦν εἶχεν ἐφαπλώσει τὰ ζοφερὰ σκότῃ της, ὅτε ἐφθάσα
 εἰς τὴν πόλιν ἐνθα διέμενον ἡ Πολυμνία· ταχὺ ὡς ὁ ἄνεμος,
 ἔτρεξα εἰς τὸν οἶκόν της, βιαίως ἀνέβην τὴν κλίμακα καὶ εὐρέ-
 θην εἰς τὸν προθάλαμον. Ὀλέθριος δαίμων μὲ ὤθει!

Πνευστιῶν ἠνέωξα τῆς αἰθούσης τὴν θύραν. Ἡ Πολυμνία
 ἐκάθητο ἐπὶ ἀνακλίντρου μόλις φαινομένη ὅτι ἀνέλαβεν ἀπὸ
 νόσον φρικώδη. Ἦτο ὠχρὰ ὡς τὰ μαρμαθέντα φύλλα τοῦ φθι-
 νοπώρου, τὰ μῆλα ἐξεῖχον τῶν παρεῖων της καὶ τὰ μεγάλα
 της ὄμματα μὲ τὰς παμμέλαινας κόρας καὶ τὸ ἀζούριον λεύ-
 κωμα εἶχον εἰσδύσει βαθέως, γλυκείας μόνον καὶ ἀσθενεῖς
 λάμπεις ἐκχέοντα εἰς τῶν λύχνων τὰ τρέμοντα φῶτα.

Μόλις ἤκουσε τὴν τρίζουσαν θύραν καὶ ἀνέστη ὀρηκτικῶς
 α Ὁ Ἀντιφῶν ! » κραυγάζουσα· πλὴν δὲν εἶχε χωρήσει ἐν βῆμα,
 ὠχρίασεν ὡς σουδάριον καὶ κατέπεσεν ἀναισθητοῦσα· ἔντρομος
 ἔδραμον, πρὸς αὐτήν. « Πολυμνία, Πολυμνία, φωνάζων, καὶ
 ὁ Ἀντιφῶν σου εἶμαι ἐγώ· » πλὴν ἔμενον ἄφωνος, καὶ ψυχρά.

Ὁ Δαμοκλῆς εἶχε τότε προσέλθει.

— Ἄφρων ! τί ἔπραξες ! τετέλεστα ! ἐλπίς δὲν ὑπάρχει
 πλέον. Τὴν ἐθνήτωσα. Ἦτο εἰς ἀνδρῶσιν καὶ μόλις ἠδύνατο
 νὰ ἀθιξῇ εἰς τὰς ἐλαχίστας προσβολάς.

— Τὴν ἐθνήτωσα ! ἐγὼ πρὶν αὐτῆς εἶπον
 ἐκτὸς ἐμαυτοῦ· καὶ ἔλαβον ἐκ τοῦ κόλπου μου πυροδόλον καὶ
 τὸ στόμιον ἔτεινα ἐπὶ τοῦ μετώπου μου. Ἀνεσῆκωσα τὴν χά-
 λυβαν· ἡ ἐκπυρσοκρότητις ἐβρόντησεν, ἀλλ' ὁ Δαμοκλῆς φθάσας
 εἶχεν ἀποτρεψέει τὴν χειρὰ μου ἀφαιρέτας τὸ ὄπλον.

κα Πρὸς τί ταῦτα μὴ ἄραγε θέλης ἐπανορθώσαι τὸ σφάλμα! Διὰ τί δὲν προειδοποιεῖς ἵνα τὴν προκαταλάβωμεν;

— Ἄρες, ἄρες με, ἔκφρων ἀνέκραξα· ζωὴ ἐγκλημάτων εἶναι τῆς γῆς; τὸ ὄνειδος.

— Παῦσον τώρα ματαίας παραφορὰς καιρὸς δὲν ὑπάρχει. Ἄς ἴδωμεν, ἄς ἐπιχειρήσωμεν ὅ, τι ἀνθρώπινον πρός θεράπειαν τῆς ἀσθενοῦς.

Τὸ περιεργάζεσθαι με ἔρεθος τοῦ θανάτου ἀμυδρὰ μόλις σπέρτηρία; ἐλπίς διεφώτισε ὡς τοῦ ἐπιθανάτου καταδικου τὴν σκοτεινὴν εἰρκτὴν μίαν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων δεσμῆς.

Σπεύσαντες, εθέταμεν τὰ πάντα εἰς κίνησιν· οἱ ἰατροὶ προσελήθησαν· καὶ ἡ Πολυμνία συνήλθεν εἰς τὴν ζωὴν, ἀλλὰ ἐμπλεων πυρετώδους ἀγωνίας καὶ ἀλλοτριῶν τῶν αἰσθήσεων.

Οὐδὲ σιγὴν ἀπεχώρησα πλέον τοῦ θλάμου τῆς Πολυμνίας. Πότε ἀπαρηγόρητος ἔκλαιον, πότε παράφρων μανίᾳ κατακυριεῦε τὴν ψυχὴν μου. Μόλις μὲ καταλύβανε βραχὺς ὕπνος ἐπὶ τινος ἔδραξ καὶ συνεταράσαστο ἀπὸ ὄνειρα φρικαλέα.

Ἡ Ἰγεία τῆς Πολυμνίας φεῦ! δὲν παρῆγε πλέον ἐλπίδα· μετὰ τροφροῦ, πατοῦσμου; καταπαύοντα; πνοὴ ἀσθενῆ, μόλις ἀνέβαινε εἰς τὰ στήθη τῆς μετὰ στεναγμῶν βυθέων.

Φεῦ! Ὁλεθρία ἀνάμνησις! ἤχησεν ἤδη ἡ δωδεκατῆ τοῦ μεσονυκτίου ὥρα. Ἐν μέσῳ πανδήμου σιγῆς ἡ Πολυμνία, ἀφῆκε στεναγμὸν ἀπὸ τὰ βίθη τῶν στέρων καὶ ἠνέφξε τὰ δύω μεγάλα τῆς ὄμματα βυθισμένα ἐκ τῆς ἀεληχερᾶς νόσου καὶ τὰ ἐστρεψε γύρω.

— Ἄντι . . . φῶν, . . . ἀφῆκε φωνὴν ἀσθενῆ, εἰς ἣν ἔδωκε τόνον σπαραξικάρδιον.

— Εἶμαι ἐδῶ, Πολυμνία, καὶ προσέτρεξ ἡ γονυπετῆς εἰς τὴν κλίνην τῆς.

— Ἄντι . . . φῶν . . . μέλλον μου! . . . ὑπαρξίς

μου γλυκεῖα . . . Συγχώρησον . . . συγ . . . χώρησον μοι· σὲ ἠδίκησα τόσον! . . . δὲν θέλεις ἄρα γέ με μισεῖ!

— Νὰ σὲ μισῶ! ὑπέβαλεν ἔνθους· καὶ ἔλαβον τὰς δύο ἰσχνὰς τῆς χεῖρας καὶ ἐπέθεσα ἐπ' αὐτῶν διάπυρον φίλημα. Ἐγὼ εἶμαι ἀνάξιος μᾶλλον συγγνώμης.

— Λοιπὸν δὲν με μισεῖς· ἐπανέλαθεν . . . με ἀγαπᾷς ἀκόμη . . . καὶ ἐπὶ τῶν ὠχρῶν παρειῶν τῆς διεχύθη φοινικόεν ἐρύθημα. Ἄντιφῶν μου! . . . — σπασμωδικῶς συνέσφιγξε τὴν χεῖρά μου. — Ἄγγελε τῆς ζωῆς μου! . . . μὴ, μὴ μὲ ἀφήσης ἢ ἀποθάνω . . . ἡ ζωὴ τώρα μοι εἶναι τόσον γλυκεῖα.

— Νὰ ἀποθάνης! τί λέγεις ζωὴ τῆς ζωῆς μου.

— Φεῦ! Ἄντιφῶν μου! . . . ἐραστά μου . . . οὐζ . . . σ' ἀφίνω . . . σὲ χωρίζομαι αἰωνίως! . . . — Μὲ συνέσφιγξε τότε εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ἡ κεφαλὴ τῆς ἔκλινεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου. Τὰ δάκρυά τῆς ἀνεμιγνύοντο ζέοντα μὲ τὰ ἰδικά μου. — Σ' ἀφίνω θεέ μου ἐπίγειε, παράδεισε τῆς ψυχῆς μου . . . ποῖα ἄλλη ἄρα θέλει σὲ ἀγαπήσει ὅσον ἐγὼ . . . Μὴ μὲ λησμονήσης τὴν ἀτυχῆ Πολυμνίαν σου . . . Ἄντιφῶν. ἐνίοτε ἄνθος μαραμμένον ἐπὶ τοῦ τάφου . . . :

— Τί ἀπαίσιοι λογισμοί! Πολυμνία. Θὰ ζήσης· καὶ θὰ ζήσης δι' ἐμὲ τὸν Ἄντιφῶντά σου . . . ὄχι δὲν δύναμαι νὰ σὲ χάσω . . . με κάμνεις νὰ γείνω παράφρων, νὰ γείνω αὐτὸ χεῖρ.

— Ὄχι Ναι Ἄντιφῶν μου δὲν θέλω ἀποθάνει, θέλω ζήσει εἰς τὰς ἀγκάλας σου περιπεπλεγμένη με πνοήν σου τὰ ὄμματά σου : . . . ἀλλ' ἐλ θε νὰ σ' ἀσ πα σθῶ νὰ μοι δῶ ση ζῶν τα τό τε λευ ταῖ ον ἄ σπα σμόν.

Φεῦ! Τὰ χεῖλη μου βιαίως ἠνώθησαν μὲ τὰ χεῖλη τῆς καὶ ἡ πνοὴ μου ἀνμίγη μὲ τὴν πνοὴν τῆς :

Αἴρνης τὰ δύο μεγάλα της ὄμματα ἐθέσθησαν ἀμυδρά
καὶ ἡ τελευταία της πνοὴ ἔμεινεν εἰς τὰ χεῖλη μου

Τὰ ἐναγῆ χεῖλη μου!

Πολυμνία, Πολυμνία! δὲν ζῆς πλέον· σ' ἔχασα αἰωνίως . . .
ἀλλὰ μὴ συγχωρῆς τὸν φονέα Σου

Παρά τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ τὴν ψυχράν πλάκα τοῦ τάφου Σου
πενθίμως ἰταί ἀσπάζονται, ἐνῶ αἱ κυπρίσσοι δεικνύουσι τὸν
οὐράνιον θόλον τὴν αἰωνίαν μονήν Σου.

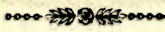
Πενθίμως ἐκεῖ πτηνὰ κάθηνται κελιδοῦντα, καὶ δταν ἐπὶ
τοῦ νεκροτάφειου σιγῇ ἀπόλυτος βασιλεύῃ, ἐν μεσῶ τοῦ σκότους
τῆς νυκτὸς γανυτετῶ πρὸ τοῦ τάφου τῆς Πολυμνίας ζητῶν αἰω-
νίως συγγνώμην. Εἶτα πλανῶμαι εἰς τὰς πλησίον φάραγγος καὶ
τὰ ὄρη, ὡς στοχεῖον τῶν πέριξ τόπων, θηρεύων τὸν θάνατον
καὶ ὁ θάνατος κρύπτεται εἰς τὴν ἀποτρόπαιον θέαν μου.

Ἡ ἀπελπισία μὴ μὲν εἰς ἐλπίς.

Τ Ε Λ Ο Σ (*)

(*) Ὁ ἀνεκγνώστis περὶ καλεῖται νὰ διωρθῶτῃ ἐν τῷ πρώ-
τῳ μέρει προηγούμενον φυλλάδιον. (τὸ σπουδαῖον λάθος)
ἀντὶ « εἶχε σχεδὸν λειποθυμήσει » ἀντικαθιστῶν « εἶχε λει-
ποθυμήσει, »

Ἐπίλογος.

Πέρυσιν ἦτο Δεκέμβριος μὴν· εὐρισκόμην εἰς ἐσπερινὴν
τινὰ συναναστροφὴν. Μεταξὺ ἄλλων ἦτο ἐκεῖ νεάνις
τις δεκαεπταετῆς περίπου, ὠχρὰ τὴν ὄψιν καὶ μελανό-
φθαλμος· ἐκάθητο μετὰ παρθενικῆς σεμνότητος καὶ
ὠμίλει σπινίως· ἀπὸ τὰ στέρνα της ἐξήρχετο πάλ-
λουσα ἢ φωνὴ της, ὡς ἀν αἱ χορδαὶ της καρδίας της
ἐπλήρσοντο ὄλαι· ὡσάκις ἀπέτεινε τὸν λόγον πρὸς τὴν
μητέρα τῆς ἀνύψωνε τὰ πλήρη φιλοστοργίας βλέμμα-
τά της. Ἐβρίψα πρὸς αὐτὴν λαθραῖα τινα βλέμματα·
καὶ μοὶ ἐφάνη ὅτι ἡ νεάνις ἐκείνη, τῆς ὁποίας ἡ μορφή
ἐμαρτύρει καρδίαν ὅλως ἐμπλεωὴν οὐρανίων αἰσθημάτων,
ἦτο ἐκ τῶν ὄντων ἐκείνων, τὰ ὅποια πέπρωται νὰ μὴ
ἰδῶσι ποτὲ εὐτυχεῖς ἡμέρας ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης· διότι
δὲν εὐρίσκουσι καρδίαν πιστὴν, εἰς ἣν νὰ ἐναποθέσῃ
τὸ ἐκχείλισμα τῆς καρδίας των, ἢ διότι ὡς ἄνθη
τροφερα δὲν ἀντέχουσιν εἰς τὴν ψαῦσιν χειρὸς ἀγρεί-
κου, ἢ τέλος διότι πλήρεις αἰσθημάτων, παλαίουςιν ἀ-
καταπαύστως μεταξὺ ἴσων αἰσθημάτων καὶ τὸ καθήκον
παρ' αὐτοῖς ἐξυψοῦται μέχρις ἀνωτάτου αἰσθηματος.

Κατειλημμένος ἀπὸ τὰς ιδέας ταύτας ἐπέσρεψα εἰς
τὸν οἶκόν μου, ἐνῶ ἡ θύελα ἐμπαῖο καὶ ἡ βροχὴ
μετὰ τῶν ἀνέμων ἐπάλαιεν· ἐκάθησα περιεσκεμμένος
ἐπὶ τῆς τραπέζης μου, ἀναπολῶν τὴν ματαιότητά των
ἀνθρωπίνων πραγμάτων, τὴν δυστυχίαν ἐκλέγουσαν
θύματά της τὸ ἄωτον· ἐνῶ ταῦτα ἐδικαιοῦντο ν' ἀπαι-
τήσωσι τὸ ἄριστον μέλλον, νὰ βλέπωσιν αἰωνίως τὸ
ἔορ μειδιῶν, διὰ νὰ ἐντροφῶσιν εἰς τὰς ἀγγελικὰς, τὰς
θείας ἐκστάσεις των.

Ἡ καρδιά μου ἔκλαυσε· καὶ ἔγραψα διὰ νὰ ἐξυμνή-
σω τὰ πλάσματα ταῦτα.

Ἀθῆναι Νοέμβριος 1857.

ΗΛΙΑΣ ΖΕΡΒΟΣ.

Ἐν λείψανον τῆς Ἑλληνικῆς ἐπανάστασεως, ὁ στρατηγὸς Μακρυγιάννης γέγων βαθεῖα εἰς τὰ πλευρά του τὰ τραύματα, ἐχαιρέτισε κατ' αὐτὰς τὰς Ἱονικὰς πασαλλας, ὑποθρηνοῦσι δεσμευμένα τὰ φιλελεύθερα τῆς Ἐπτανησίου πηγά, καὶ ἐν ἑτέρον, ὁ μέγας ριζοσπάστης, ὁ ὑπὲρ τῆς πατρίδος του θυσιάσας καὶ πλοῦτη καὶ ἡσυχίαν καὶ ἀσφάλειαν καζωὴν περιχοσμεῖ τὰς Ἀθήνας, μάλιστα λυτρωθεὶς τῶν σκληρῶν τῆς τυραννίας ὀνύχων.

Εἰς τὰς Ἀθήνας εὐρίσκειται ὁ φιλελεύθερος συγγραφεὺς τοῦ Φιλελευθέρου, ὅστις ἐκλεχθεὶς κατὰ τὸ 1849 βουλευτῆς Κεφαλληνίας ἐζήτησε τὴν Ἐπτανησιακὴν Ἐλευθερίαν τοσοῦτον θερμῶς καὶ τὴν ἔρωσιν μεθ' ἡμῶν. Ὅστις, ἐξ ἔτη εἰς τῶν Κυθέρων τὴν ἐρημίαν ἐθρήνηε τὴν δυστυχίαν τῆς πατρίδος του καὶ ἐαιζοφύλακται, ὡς νῦν, οὐτινος τὴν μητέρα λησται ἐθανάτωσας, χρόνον ἵνα εἰσπιδήσῃ, ὡς δεῖ γιν, εἰς τῆς πατρίδος του τὰς ἀγκύλας, καὶ εἰς τὸ αἷμα τῶν τυράννων γὰ κατασβέσῃ τὸ καταγλέγορ τὰ στέγνα του ἀξιπρόπεδ μῦθος. Ἀλλ' αἱ Μοῖραι ὄρισαν ἄλλως. Ἡ ἄλυσις, ἥτις πιέζει τὴν Ἐπτανησιακὴν ἅ μόν εἶνε ἴλιαν στερεά. Ματαίως ἀνατινάσσεται ὁ λέων ματαίως ὀρθοῖ τὴν χαιτήν του. Τελευταῖον ἡ Ἀγγλικὴ πίσωσασία ὑπὸ τῆς μεγάλης τοῦ ἠρώδου, καρτερίας ἠτήθησιν ἠλευθέρωσεν αὐτὸν, καὶ ἰδοὺ οὗτος μετὰ βύικῆς φιλοστοργίας ἔτρεξεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς κοιρῆς πατρίδος, ἔτρεξε ῥ' ἀγαπένεση τὴν αὐραν τῆς ἐλευθερίας τῆς, ῥ' ἀκούσῃ τὰ χαρμόσυνα ἄσματά τῆς, καὶ γὰ θεωρήσῃ πρὸς στιγμήν τὰς ἐλπίδας του πληρουμένας!

Ὁ μάρτυς καὶ ἠρώς οὗτος, συγγράμιας ἐν τῇ ἐξορία του καὶ ἐκδόσας πρὸ τινοῦ χρόνον τὸν Ἀριστομέρηρ ἢ ἢ Μεσσηνία, σύγγραμμα ἀξίον λόγου, ἤδη παρασκευάζει πρὸς τύπωσιν ἑτέρον ἀξιολογώτατον ἐπικαλούμενον τὰ ἐν τῇ ἔξορίᾳ μου. Ω! Πόσος ὀφείλει εἰς τοὺς το οὐτόνους ἄνδρας ἢ ἀνθρωπότης, οὔτινες προσφέρουσι ἑαυτοὺς ἐκούσιν θύματα ὑπὲρ αὐτῆς!